

Biblioteca Centrală
Ploiești
Hunedoara

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LUCEAFĂRUL

ANUL V. — Nr. 24 (107) — 15 DECEMBRIE 1982

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

APARE LA 1 ȘI 15 ALE LUNII — 12 PAGINI — 1,50 lei

N. GRIGORESCU
BALĂIOARA (dealtă)

Tiberiu Utan

Saleie între ape

În blinda noaptea Dellei, o scalcă uitată,
departe de pădură de sălcii a poezii,
își legăna, înstrăinată,
singurătatea steapă și fără rost. Vedeați
sub cașul alb al lunii populău
înălțările apelor, dășind amestecare —
fantoma-n stâlpi albe cu trupuri frate, sau
înălțările ghele zburătoare...
Și-a coplesită-n valuri cum cădere-n șea
cu moartea pe genunchi, -n cavalcadă,
și colb de aur luna asupra-i osvirec
ca scalcă să-apară și mai întunecată.
Un stărc veșnic, cu foarbecă lăsat,
trăci, bătu din aripi, și-a zburat
schimbându-și adăpostul,
Lichidela oglinzi
stela înălțime o răsturnau în baldă.
Cu ochi de putregaluri și fosfor, suferinzi,
de-a scalcă aceea sta singură și-naltă.
Eu viața în unda cu stela am săbătut
într-o sudoare rece și-acordată :
oțit de singurteac copac n-am mai văzut
și n-am vrea să mai văd vreodată.

Flamingo

Framcoasă pasăre flamingo,
hărâindu-se aproape numai cu căldură,
cum înălțat-o undeva în sud,
Legănată grație roșcată,
dăna pe culțe, ritm și purpur viu...

Piscați în lună, dacă vreți,
spira ea vă-aruncă o scară de mătase, —
pe mine însă
lăsați-mă aici
ca-ntr-o bucurie
a floarelor lucră nou.

Îmbracă
sub plapuma cristalului din sera
cu sâmbul umed încă, la Arad,
unde-n oglinzi trunghiulare idră număr
pământul lămi scările absoarbe
și-așază pe pulberiscentă piol.
Într-o inversă primăvară
dau lujari de roșii, se aprind
găurile albăstre, iar scalcă
măscată pașii
ca urăclăniți ciudite la pământ...
Hectare și hectare și hectare
de veră și căldură
câșvă-n mine pentru todeauna...

Framcoasă pasăre flamingo
te-ajut să vii...

Nu o mie de cîntece

Nu o mie de cîntece. Unul
de la început și până la sfârșit,
cu pământul și cu cerul în bășină,
în ușa vechii, înstrăinat de linie,
de la început și până la sfârșit.
Fără singurătate
vieți-l un singur cîntec.

ȘTEFAN TRIPȘA

Erou al Muncii Socialiste

CONFLICT ȘI VIAȚĂ

Hunedoara, cu marile și modernele ei agregate, atrage ca un puternic magnet pe scriitori și artiști. Fascinația — dacă-i pot spune așa — are intrucivă teme. Hunedoara dă nu numai cele mai mari șarje de oțel române, dar și „șarje” de înaltă conștiință muncitorească. În fiecare an, zeci de scriitori, pictori, compozitori vin la Hunedoara și se documentează. Asistă la elaborarea șarjelor, colindă uzinele, stă de vorba cu oamenii. Unii se stabilesc cu lunile în orașul muncitoresc al Hunedoarei. Mulți dintre ei, foarte mulți, m-au căutat și m-au întrebat despre diferite probleme de viață. Cu câțiva scriitori m-am împrietinit : le cunosc lucrările scrise despre Hunedoara sau despre oțelarul Ștefan Tripșa. Vrînd nevrînd, am fost nevoit să mă pricep nițelul literatură ca să pot răspunde autorului, direct sau mai pe ocolite, dacă mi-a plăcut sau nu cum a succit condeiul. Din nefericire, cu tot acest adevărat pelerinaj scriitoricesc la Hunedoara, nu mi-au fost prea mult solicitate părțile, pentru simplul motiv că romanul Hunedoarei socialiste se ambiționează parcă să-și infirzie apariția. Bănuî că această întîrire se datorește în mare măsură și documentării turistice a unor scriitori. Să mă explic : scriitorul vine la Hunedoara, furnalele îl uimesc, laminarele îl încintă, cocșerile îl entuziasmează, blumingurile îl extazăază. Și astfel, din umire în încinare, și din entuziasm în extaz, el trece prin Hunedoara fără a-și cunoaște istoria frământată, care este în primul rînd a oamenilor, a constructorilor ei.

În urmă cu un deceniu, așii băteau primele timpane, astăzi Hunedoara dă patriei zeci de mii-tone-oțel anual. Istoria fiecărui furnal, a fiecărui agregat, este scrisă cu multă sudoare și trudă umană. În poveștile din „1001 de nopți” era de ajuns să învîrți inelul fermecat pentru ca orice dorință să (i se îndeplinească. Aici, vrerea partidului a fost inelul fermecat care a transformat Hunedoara în cetatea de oțel a țării. Voința partidului și lupta titanică a omului cu pământul, cu metalul, cu gerurile aspre și furtunile, cu propria lui conștiință care uneori îl trăgea îndărăt.

O foarte mare parte din constructorii Hunedoarei au venit din satele învecinate și din satele din întreaga țară. Făurirea conștiinței lor muncitorești a mers în pas cu construcția Hunedoarei. Făurind minunățiile Hunedoarei, transformînd radical aceste locuri, oamenii se transformau concomitent și ei înșiși. Acest proces nu s-a desfășurat lin, și nici astăzi nu se desfășoară lin, de la sine, fără contradicții, fără dificultăți. Lucrările au început în condiții aproape de pionierat, avînd ca utilaje mecanice doar câteva betoniere și trolii. An de an, șantierele Hunedoarei au crescut apoi în întîndere și forță. Hunedoara, școală a muncii, e o realitate : aici, în zece ani s-au calificat în 40 de meserii diferite aproape 25.000 de oameni. O comparație e adesea folosită în ceea ce privește Hunedoara : în zece ani s-au excavat 5 milioane m.c. de pământ. Din cantitatea de pământ transportată pe șantierele Hunedoarei s-ar putea ridica o piramidă de 600 m. înălțime, adică de 8 ori mai mare ca piramida lui Keops. Autorii acestor

„piramide” uriașe sînt muncitorii, animați de dorința vie de a face viața mai frumoasă.

„Scriitorii însă trebuie să scrie nu despre „muncitori”, în general, ci despre muncitor. Cu alte cuvinte, fiecare muncitor are caracterul său, o vîrstă oarecare, o profesiune, interese, calități și unele mici defecte care îi sînt proprii. Lăsată il reprezentă ca — om viu, adevărat. Dacă scriitorul creează o carte despre „muncitori” în genere, el poate banaliza tema, și-î poate tăia pofta de a-î mai citi. Știu că se spune despre literatură că e știința despre sufletul omului, și nu despre sufletul oamenilor în general. Accentuez această idee deoarece sînt convins că multe rebuturi literare apar dintr-o insuficiență cunoaștere a vieții sufletești a omului, a conținutului luptei reale care are loc în conștiința lui. Și rebutul întoldeana doare.

Rebutul în oțel se datorează superficialității și insuficienței pregătiri profesionale. Cred că rebutul literar apare din aceleași pricini. Cînd scriitorul stă doar cîteva ore în oțelărie, oricît ar fi de talentat, scrisul său va atinge problemele la suprafață. Cartea sa va fi neconvîngătoare. A scris repede, grăbit să-și vadă numele tipărit. Există însă și altfel de exemple. Îmi amintesc, de pildă, cu plăcere, de un tînar poet, N. S., venit în documentare la Hunedoara. Cu dînsul vorbesc astăzi despre oțel ca și cu un topitor cu mulți ani de meserie. Omul, curios și interesat realmente, a sflat și a citit o grămadă de lucrări despre oțel. Într-o

zi prinzea la mine. După primele linguri de supă primesc un telefon :
— Tripșa, vino degrabă. Cuptorul Nr. 4 are o groapă.

Mă scuz oaspetelui și dau să fug. Poetul după mine — „Se răcește supra — îi zic. Stai locului și mîinecă.” Mă întorc îndată. A venit totuși cu mine. Controlez eu vatra cuptorului și mi-l iau la rost pe primul-topitor care ținese cuptorul degeaba trei ore. Apoi dau drumul la încălzire. Numai după ce șarja a fost asigurată, poetul a plecat la București. După vreo două zile primesc o scrisoare de la dînsul în care se interesa dacă șarja a reușit și cum îl merge cuptorului. Dorea să știe în amănunțime ce m-a făcut să nu opresc lucrul, deși exista pericolul de perforare a cuptorului.

Altfelădă am admirat curiozitatea și tenacitatea unui prozator pe care-l cunoașteam. S. F. Intr-o situație critică pentru Oțelăria nouă, cînd, datorită unor cauze tehnico-organizatorice s-au produs 8 perforări, am stat 4 zile și 4 nopți în Oțelărie. Îmi aranjaseră un pat de campanie lângă un cuptor și, în condiții de mare tensiune, am început intervențiile asupra perforărilor „la cald”. 4 zile și 4 nopți. S. F. n-a părăsit oțelăria. Picotea lîngă mine, pe pat, și iar se trezea, hotărît să nu piardă nimic din „bătălia aceasta eroică pentru oțel” — cum spunea dînsul. În loc de 8 luni, cum creditau unele tratate, reparațiile au fost terminate în 50 de ore.

A fost o înfruntare nu numai cu tehnica vechie, dar și cu concepțiile învechite, cu spiritul rătăcit.

Scriitorul a plecat din această „bătălie” cu multă experiență. A văzut lucruri interesante, a constatat „pe viu” ce înseamnă un conflict în viață, în producție, cum acționează vechiul și cu cită îndrîjire își apără pozițiile și, bineînțeles, a asistat la ceea ce în reportaje se numește triumful noului.

Curiozitatea activă este un semn bun. Atunci scriitorul lubește cu adevărat viața, se interesează nu birocratic de oameni, de preocupările, de bucuriile și necazurile lor. Condeiul nu trebuie miuit într-o călimară cu apă de trandafiri. Cunoșcînd necazurile omului, scriitorul caută cauzele lor, descoperă rădăcinile unor fenomene negative. Carierismul, lichidismul, lașitatea, parazitismul, egoismul nu se manifestă deschis, pe față, dar venimul lor ascuns îmbolnăvește umbror viața oamenilor cinstiți.

Scriitorul nu poate spera în succesul cărții sale dacă nu gîndește că scrisul său e așteptat și pentru contribuția ce poate s-o dea la mobilizarea opiniei publice împotriva manifestărilor înăpoiate, la lichidarea rămănelor în urmă a conștiinței unor oameni.

(Continuare
în pag. 8-9)

Ion Horea își înconceaza grațioasele Flori de pădăie pentru pionierii, în fața cărora vine cu paleta sa de poet al naturii și al peisajului românesc. Urcăm țărăni prin vii și livezi grele de roade, coborim pe cimpurile întinse, unde sub brazda încolțește bobul de mărghitar al sămânței, ne abatem spre apele Deltei, în împărăția stufului, cu lacoini pelican și pescăruși sprinteni. Într-un loc, ne încintă sugestia miscarilor și a cromaticii:

„Care lată, care muma
L-au albit atita-n spuma
Și l-au aruncat în vînt
Din stufuri și pămînt,
Profundindu-se că-l scapa
Pe sub cer și pe sub apă”

(Pescărușul)

intr-altul, concretețea imaginii:

„Poți avea un lac de pește,
Cît zici pește-l pescuiește,
Și prin gîtul cît o ușă
Il cœloște-n gusă”.

(Pelicanul)

Ion Horea e, cum s-a mai spus, un euforic, un Pan, care nu pridicește să cînte din nai, proslăvind natura, munca, germinția, rodul. Îmbătat de culori și arome, el așează exuberanța unui elev în vacanță. Toate aceste trăsături specifi-

fic lui Ion Horea și în același timp, calități ale poeziei sale te conștientă și din volumul Colană în amiază. Față de ele, autorul nu adaugă prea mult în Flori de pădăie. Desigur, poezia din recenta placintă din noi — oțete cu Prînzăvara, Cocosturul, April, Iunie, Frumusețile toamnei, purtînd un mesaj special pentru elevi:

„Te mîngie ca o mamă
veșnic darnaica noștră
și-ți mai spune să lei seama
să te porți la-nvățătură”.

Dar, în genere, poetul își trage seva tot din pastelelor mai vechi, pe care uneori le transcrie în variante ușor manieriste:

„Să ducem dealurile goale
Și să întorcem yalea seacă
În miera florilor livezii
În vița riei și-a prisacă”.

Reluarea pe aceeași treaptă a unor motive și imagini, valoroase în stadiul inițial, duce la monotonie, așa cum folosirea unor termeni speciali, cu caracter regional, întuneacă versul („Flori de cîmp și borțînă”, „Și mai sus lîngă acap”, „Și mai lauz decît mahuna”). Cînd Ion Horea a scris poezii alt de originale, unanim apreciate, ca cele din volumul Colană în amiază, dovedind incontestabilă maturitate a talentului său, nu cred că i se mai potrivește reminența de lectură fie chiar și argeșiană:

Jurnal de lectură

ION HOREA: „Flori de pădăie”; AL. ANDRIȘOIU: „File de cronică”; CALIN GRUIA: „Onică”

„Floare de mărghitar
Încercată cu neclar
Cu mireasmă și cu har”

(Stupul)

A șase pentru copil nu e de loc ușor sărui care, cîntînd să crească într-un fel de rabat artistic pe care l-ar acorda acest sector se găsească într-o gravă eroare. Iată, spre pildă, volumul File de cronică de Al. Andrișoiu. Poetul își propune o sarcină de o importanță deosebită și anume să evoce momente din istoria Partidului Muncitoresc Român.

Într-adevăr, ca filele unei cronică, se succed faptele care au contribuit una câte una la victoriile poporului în lupta contra exploatarei și la eliberarea patriei de fascism: înflințarea partidului, luptele greviste, anii ilegalității, insurecția armată. Pentru fiecare, Al. Andrișoiu încearcă un tablou, merit să aibă o

mare putere educativă asupra tineretului. Și, parțial, reușește, ca în Lupeni, 1929:

Cîndea, pe Valea Pîngerii, pe Jiu
Cădea mineri cu-obraz pămîntiu.

Voi meară-acea nu-și auai
Istoria din cărți cînd o-meară
Alta vreme cînd Andrișoiu găsește imagini concrete, spre a exprima caracterul furtunos al luptei împotriva asupririi burgheze (de ex. Partidului, Foșia de țigară, Lacuții), el răspunde bine sarcinii pe care și-a asumat-o. Cînd nu mai depune efortul de a descoperi asociații noi, inedite, autorul cade în facilități, reia unele imagini, epitele și rime pînă la istovire. Se observă în acest volum al lui Andrișoiu o regretabilă comoditate poetică. Altfel n-o putem numi, vînd cum autorul altor poeme autentice din culegerile mai vechi a epuzat aici pur și simplu termenii de comparație. Sintem împinșii adesea de „litere de aur”, „porți de aur”, „temeie de aur”, de rime desuete ca „drumul pribegirii” — „temnița-nrobirii”, de imagini didactice. Cred că Andrișoiu confundă simplitatea cu simplitismul, poezia pentru copii cu jocul pueril. Ce să rețină cititorul din următoarele versuri de romanță dulceagă?:

„La blocul nou muncitoresc
Luminii în geamuri strălucesc
Iar cînd spre seară bat zefirii,
Foșesc în jur toți trandafirii
Toți trandafirii”.

În blocul nou muncitoresc
Ea cu părinții mei trăiesc

Și, oîn la geamuri totdeauna
Și soarele seamă și luna
Vin totdeauna.”

Desigur, nimic n-avea decît o imagine convențională, regretabilă pentru un poet de talent și valoarea lui Al. Andrișoiu. Volumul File de cronică ar fi fost cu mult mai util și mai interesant pentru cititor dacă autorul depunea strădanii mai mari în direcția adîncirii artistice a unor teme atît de patetice și emoționante. N-a scris oare Andrișoiu aceste File cam grăbit, în fuga condeiului? De ce?

Nu s-ar putea spune că din recente povestiri ale lui Calin Gruia elevii nu traq anume învățăminte. Eroismul lui Onică, cel care-și pune viața în primejdie spre a da ajutor unui luptător comunist urmărit de jandarmi, cursul lui Ion Rouă, care scapă ca cel colectiv din vîlvălele unui incediu, în sfîrșit, spiritul gospodăresc și dragostea față de învățător ale altor personaje sînt fără îndoielă pilduitoare. De ce totuși avem impresia că autorul scrie într-o manieră ilustrativă?

Mai înții, pentru că el nu respectă

întotdeauna realitatea psihologică a copilului, pe care o tratează de obicei din afară. Personajele sale (copii) dovedesc o ușurătate netrecătoare în luțind și acționînd ca niște oameni mari. Așa se întîmplă cu Onică, pentru care în timpul războiului totul e împede ca lumina zilei, el știind foarte precis cum să procedeze în situațiile cele mai neprevăzute. În al doilea rînd, Calin Gruia își încercă povestirile cu lapte și desicrieri de priso, care umbresc evoluția personajelor centrale și desăvîșirea acțiunii. Tendința de a relata împrejurări istorice cunoscute, în mod discursiv, determină o considerabilă scădere a dramatismului în povestirea Onică. Aceeași situație o găsim în Pata albă, unde grupul de pionieri vedează deseori primul plan în favoarea unui vitel, zugrăvit de autor cu minutie.

Se pare că singurele povestiri în care Calin Gruia a surprins fără denaturării psihologia copilului sînt Cuvinte încruciate și Într-o iarnă. Aici, alți conflictul cit și compoziția contribuie la conturarea unor eroi viabili, precum orgoliosul Dinu, și la sublinierea unor trăsături specifice elevului de azi, ca dragostea și respectul pentru profesori. Cele două povestiri, inspirîndu-se din actualitate, trezesc interesul, educă folosind mijloacele ariei, spre deosebire de banalele povestiri La malul apei sau de Ceru-1 senin, unde exigența autorului a coborît mult prea jos. O narațiune ștearsă și o construcție cam incertă dezamăgesc pe cititor, cu atît mai mult, cu cît acesta apreciază, în volumele anterioare ale lui Calin Gruia și, parțial, în cel de față, folosirea cu succes a dialogului dinamic, a caracterizărilor concise și a surprizei artistice.

Al. Săndulescu

Radu Stanca formulează aforisme destinate actorilor tineri (în Tribuna nr. 49). Prin-terele attele: „Iată de ce nu trebuie să te sperii nicodată de cronicarii dramatici și de ver-dictelor lor: aceștia, sărmanți, nu sînt altceva decît niște corbi care, mergînd pe urma ta, se hrănesc cu una din pielea moarte pe care le-ai părăsit în drumul permanenței tale „napiririi” artistice.”

De acord cu rudoasele a-preciere data cronicarilor dra-matici de către Radu Stanca. Ne rezervăm însă dreptul să

semnalăm doar o greșeală de tipar: nu cuvîntul năpîrliri trebuie pus între ghilimele, ci cuvîntul artistic.

În povestirea „Lazu” de Nicolae Busuioic, (Scribul bănu-țean nr. 10), înțîmăm această propoziție: „Ciuda i se revărsa, înțîndu-i-se în liecare libră”.

Erata: „Ciuda i se înțiega, revărsîndu-i-se în liecare libră” sau, mai corect: „Fibra i se revărsa, înțîndu-i-se în liecare ciuda”, sau și mai corect: „Fibra i se înțiega, revărsîndu-i-se în liecare ciuda”.

note ● note ● note ● note ● note ● note ●

O TĂCERE DE MOARTE s-a lăsat în jurul excepționalului poem al lui Ion Gheorghe, „Balada jăranului tînr”, publicat recent de revista noastră. Să-și fi totuși înțeles înțelesul, obscurității, să fie și chiar atît de ocupați cu deslușirea limitelor conflictului (care conflict este de mai multe feluri și trebuie să fie neapărat puternic!), să fi plecat ei pe teren în documentare? Nu știm ce să mai credem...

DAȚINE BANII ÎNAPOI! Pe vremuri, la bîlcituri, se obișnuia ca atunci cînd onorariul public să nu-i plăcut cum fusese săbiat, cu fierăstrăul, jemea minune sau cum înghițise fiecare din tamaia săbiă, mulțimea să strige că vrea banii înapoi.

De un asemenea sentiment am fost cuprinși și noi și spectatorii care au asistat la proiectarea filmului „Vară romantică”, cea mai tristă peliculă realizată vreodată de studiourile noastre. Rar se pot înțîmîi atîta diletanțism, cu atîta lipsă de simț artistic, atîta improvizare cu atîta lipsă de răspunsuri:

O MASĂ ROTUNDĂ CU ABSENȚI. „Gazeta literară” a organizat o masă rotundă la care a invitat o serie de scriitori ca să-și spună părerea în legătură cu reportajul Genul literar cel mai în modă în ultima vreme a fost ilustrat, cum se știe, de nume ilustre la noi și dacă unii vorbitori foarte pușini, și-au mai adus aminte de înaintășii lor, cei mai mulți s-au oprit în cuvîntul lor numai la opera lui Radu Cosăuș, pare-se corifeu și teoretician unic al muzelor uneltelor. Despre paginile dedicate de Tudor Argeșii Gribiței Roșii n-auzise nimeni, despre splendidele reportaje ale lui G. Călinescu n-auzise nimeni, despre unul dintre cei mai talentați reporteri tineri pe care-i avem: D. R. Popescu, Ilie Purcaru și Ștefan Bănuțescu, n-auzise nimeni.

De cam mulți n-auzise nimeni și atunci de ce să ne aflăm în vorbă numai?

O STRĂDANIE FOARTE LĂUDABILĂ îndeplinește editura „Meridian” publicînd foarte frumoase volume de artă. Reproducerea operelor celor mai înșirați ale marilor noștri pictori ar putea fi și mai reușite, și o strădanie în plus ar aduce acel spor de calitate domi de toată lumea.

NE PLACE DIN CE ÎN CE MAI MULT revista „Secolul 20”. Sporindu-și exigența față de alegerea textelor, cu admirabila prezentare grafică de pînă acum, această publicație a obținut și în țară și peste hotare

succese remarcabile. I le dorim și pe viitor, munca redactorilor meriînd să fie aplaudată.

OID CROHMĂLNICEANU-SOLDAT „Gazeta literară” de joi publică un foarte interesant articol despre cartea subsemnatului, „Prînzul de duminică”. Cum sîntem în cauză, n-o să intervenim, fiind de părere că stabilirea valorii volumului îi privește pe alții. Ceea ce remarcăm însă, e faptul că, pornind de la o metaforă, desigur, cunoscutul critic dramatizează situația în care se afla înainte de a scrie „pledoaria” sa, apărînd în postura de infanterist, silit să se strecoare print-un baraj de artilerie, pînă la obiectivele propuse. Agilitatea sa ne apare cam gratuită, dacă ținem seama că, în realitate, tirul despre care caută să ne convingă că ar fi existat în jurul acelei culegeri de nuvele, este inexistent. O cercetare a recenziilor apărute în presa noastră l-ar duce pe autorul articolului la concluzia că avem de-a face mai curînd cu o bătaie cu flori decît cu schije (în socoteala aceasta nenîrînd cețoasă și lungă demonstrația a lui V. Em. Galan). Oricum, îi dorim lui Ovid Crohmălniceanu să scape cu bine din intemperțiile și primejdiile la care este atît de des expus.

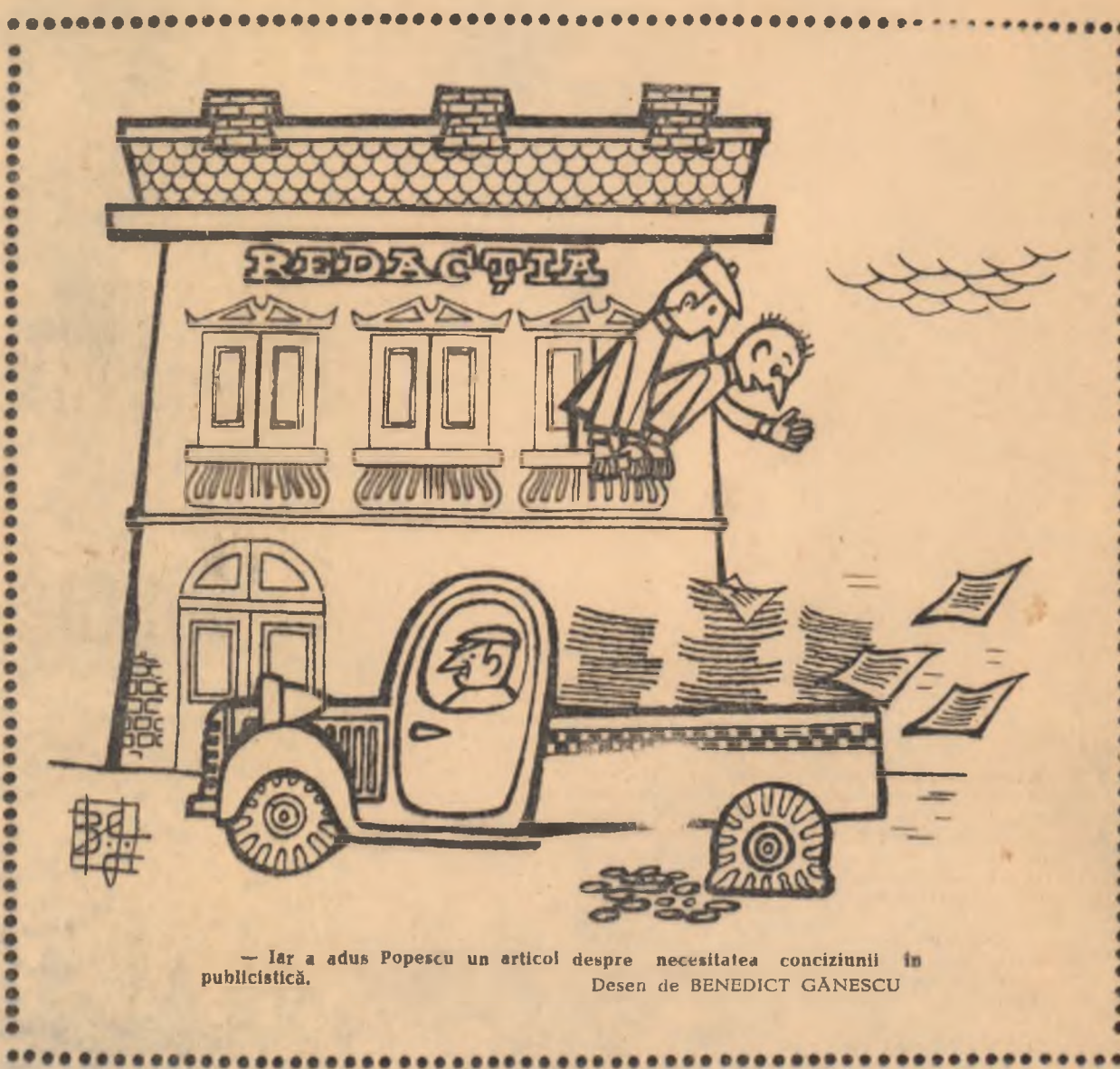
EXCELENTE JURNALELE CINEMATOGRAFICE ale studioului Sahia pe care le vedem în fiecare săptămînă pe ecrane. Textul comentariilor semnate de Eugen Mandric sînt salutate cu multă satisfacție de către spectatori. Felicitări și operatorilor!

VIGUROASE și pline de poezie ni s-au părut Cîntecele împotriva morții semnate de curînd de Eugen Jbeleanu. Mai vrem...

POETUL CICERONE TEODORESCU a incredintat revistelor noastre cîteva fragmente din vastul său poem în pregătire „Povestea Ioanei”. Aceste versuri suferă pe acouri de didacticism și de folosirea stingace a folclorului. Cunoșcînd opera mai veche a încercatului stihurilor, ne întrebăm dacă nu e cazul unor exigențe mai serioase.

DOUĂ POEME REMARCABILE publică A. E. Bakonski în „Contemporanul”. Renunșînd la mimarea unor maeștri streini, simplificînd construcția versului, poetul a reușit să ne emoționeze.

Eugen Barbu

În literatura despre eroica luptă ilegală a comuniștilor, „Poveste de dragoste” de Remus Luca ocupă un loc aparte. Însămănțata romanului rezultă din cel puțin două calități indiscutabile: în primul rînd, prezentarea amplă, în întreaga ei complexitate, a biografiei unui luptător; și în al doilea rînd, înfățișarea activității comuniștilor nu doar în laturile ei spectaculoase, dar și în existența diurnă. Tenacitatea, fermitatea caracterului și așezarea așezată a eroului principal, este reliefată de convingător și pregnant.

Despre „Poveste de dragoste” s-au scris cîteva cronici și articole interesante (sub semnătura lui G. Dimisianu în „Gazeta literară” din 16 august a.c.; a lui D. Micu în „Contemporanul” din 21 septembrie, a lui Matei Călinescu în „Scînteia” din 14 noiembrie s.a.). Așa încît nu vom prezenta din nou romanul și nici nu vom mai sublinia meritele și neajunsurile evidente ale cărții.

Ne vom mărgini să reluăm unele probleme care ne-au părut actuale, semnificative printr-atele și în lumina discuțiilor actuale privilegiate la căile de dezvoltare ale literaturii noastre realist-sociale.

G. Dimisianu a fost primul care a reproșat autorului o anumită inconsecvență. Romanul începe prin referirea la o situație contemporană. În fabrica „Mureșul”, unii tineri au o comportare nedemnă, incompatibilă cu morală proletară. Pentru a combate asemenea manifestări, comitetul U.T.M. se adresează bătrînului ilegalist Gheorghe Vidrăsan cu rugămîntea de a ține o conferință despre morală proletară. Acesta, deși se pregătește, rememîn pentru o simplă expunere „de o oră”, ajuns în fața auditoriului, se lasă furat de amintiri și, pe nesimțite, desprînd povestea întregii sale vieți. G. Dimisianu vede o sălbăcie în cărții în aceea că referințele la prezentul declanșator al acțiunii sînt nesemnificative. „Pîrese ar fi fost — spune criticul — ca factorul care declanșase, în fond, întreaga acțiune a cărții... să stea mereu în atenția scriitorului, ceea ce în carte nu se întîmplă. După ce schițează un cadru de viață contemporană... scriitorul reteză aproape toate punțile care fac legătură între trecut și actualitate...”. Și mai categoric e Nicolae Manolescu. Într-un articol din „Contemporanul” („Conflict și modalitate compozițională în roman — nr. 44 din 2 noiembrie 1962), referîndu-se și la o cronică anterioară a lui Silviu Iosifescu care susținea că „scriitorul dă mai puțin decît promite”, criticul „Contemporanul” decide ritos că „autorul uită el însuși (sau se face că uită) confruntarea inițială a poveștii lui Vidrăsan devenind tema propriu-zisă a romanului”.

Pe de altă parte, fără a analiza volumul din punctul de vedere amintit, Dumitru Micu apreciază că „romanul lui Remus Luca nu e în consecință o «poveste de dragoste» cum anunță titlul, ci o carte despre lupta comuniștilor pentru dobîndirea ordinii burghezo-moșteritești. Se desfașoară, e adevărat, adăogă criticul, și istoria unei iubiri — triste — în paginile cărții, a iubirii conjugale dintre Gheorghe și Lina Vidrăsan „dar nu ea susține edificiul romanului”. Decl, din nou, „povestea” n-ar avea corespondență cu situația contemporană care a provocat-o. Analizînd superficial, cartea lui Remus Luca îndreptățeste, într-adevăr, asemenea reproșuri. Omului i s-a cerut să vorbească despre morală proletară, dar i vine greu să facă doar teorie în fața unui auditoriu de tineret (decî neastîmpăr și nerăbdător); totodată Vidrăsan știe că gîndindu-se a devenit necesară din cauza comportării nedemne a unui tînr în dragoste... Decl, în loc să facă teorii, n-ar fi mai bine să povestească istoria dragostei dintre el și Lina, soția lui?... Da, e mai bine, însă, angajîndu-se să povestească doar istoria dragostei, Vidrăsan își povestește întreaga viață... Este oare nejustificată această întorsătură? Apare ea ca nemotivată din punct de vedere psihologic?

Prin felul cum răspundem la aceste întrebări, începem să ne deosebim de ceilalți croniciari. După părerea noastră, tocmai „întorsătura” neașteptată (în locul unei veritabile „povești de dragoste”, plină de suferințe, speranțe, împliniri și dezamăgiri provocate de iubire — „o carte despre lupta comuniștilor”) dă romanului lui Remus Luca o semnificație mult mai adîncă. Momentul declanșator — care spre părerea de rău a croniciarilor ar fi nesocotit — e contradicția între comportarea în muncă a unui tînr (e cel mai bun strungar în secție) și părerea lui despre dragoste („are o concepție nu știu cum să vă spun — de flutire... că dragostea-i numai așa, ca un joc... vine și se duce”). Urmează că lui Vidrăsan îi revenea sarcina să explice tinerilor cel loc trebuie să ocupe dragostea în viața unui comunist. Dar oare așa ceva se poate explica, rupînd dragostea de viață, fără deci a se povesti întreaga viață? Nouă ni se pare că Remus Luca a intuit foarte bine fondul problemei: nu poți iubi după rețete: omul lubește după cum trăiește, dragostea este totdeauna doar o latură a unei existențe (care nu poate să nu fie mult mai complexă), dragostea poate fi într-adevăr în latură la capăt frumoasă numai dacă și viața omului e frumoasă. Răspunzînd în acest mod la o problemă care-i frîmîntă pe tinerii

Acel care vîd în partea de început a romanului „Poveste de dragoste” doar un „pretext” sau un „procedeu” compozițional, după părerea noastră greșesc. E vorba de ceva mult mai important: de sublinierea unei atitudini noi, comuniste față de dragoste, ceea ce se realizează — așa ni se pare cel puțin — destul de bine. Fără istorisirea întregii vieți a lui Vidrăsan, răspunsul cu care el era dator tinerilor de la fabrica „Mureșul” n-ar fi fost complet. Așadar, realizarea corespunde intenției, ceea ce într-un fel și Matei Călinescu, o recunoaște: „discuțiind despre ceea ce este în fapt cartea sa, nu despre ce ar fi putut să fie, trebuie să remarcăm că Remus Luca a creat o figură izbucită de muncitor comunist, luptător eroic și modest, demn și generos”.

Dumitru Micu e de altă părere. Criticul susține că „prezent tot timpul înaintea ochilor noștri, eroul rămîne un chip de muncitor lincubit orînd cu un altul, nu devine o individualitate”. O atare apreciere echivalează de fapt cu anularea oricărei valori a cărții. Dacă ar fi consecvent cu el însuși, Dumitru Micu ar fi trebuit să susțină că Remus Luca a ratat nu doar „povestea de dragoste”, dar și întregul roman, ceea ce se întîmplă după părerea criticului pentru că „întreaga această

ciuda aparențelor, mult mai frîmîntată, mult mai plină de dinamism. Dar susținem că, în ciuda acestor neajunsuri, romanul „Poveste de dragoste” e o carte izbucită. Gheorghe Vidrăsan este și un muncitor comunist tipic, dar este totodată și un caracter distinct, are un neastîmpăr al său specific, un neastîmpăr care nu se manifestă prin izbucniri violente, ci se consumă în interior și se convertește în tenacitate. În stăpînire de sine. Cînd sînt „așa înșira pe acoperiș”, (e vorba de luptele din Ungaria în 1919) sau „la vreo fereastră”, nici nu se gîndește „la altceva decît la ăia care atacă și cum să-ți alegi însul dintre ei și cum să-i urmărești fără să-ți risipești munția”. Cînd însă i se spune că trebuie să se retragă, „Vidrăsan înțelege greu situația. Nu-i intră în cap... De ce să lași? Mai bine să mori. Dar nu mai spune nimic. Se apucă și el de lucru și bate cu ciocanul furios, pornit”. Cînd se întoarce acasă, pe de o parte se complăce în liniștea atît de neobișnuită, lîngă soție, într-o casă curată, înșă... De altfel îl caracterizează bine chiar soția: „Văd eu, Gheorghe, că tu n-ai să te asîmperi cît trăiești”. Am putea continua cu exemple, dar spațiul nu ne permite. Sperăm că o vor face cititorii înșiși. Gheorghe Vidrăsan e un tip de luptător revoluționar, care ar trebui să fie bine individualizat, cu o viață sufletească bogată. Și, spre deosebire de alte figuri de luptători, individualitatea sa se manifestă — cum de altfel au subliniat-o și alți croniciari — nu numai în viața personală, dar și în stilul său de muncă, ceea ce e foarte important.

Ni se pare că Dumitru Micu n-are dreptate nici atunci cînd acuză cartea de o anumită uscăciune în relatarea faptelor istorice. Dimpotrivă, faptele sînt totdeauna înfățișate ca fiind văzute de oameni, ceea ce le conferă viață. Evocarea revoluției din fostul imperiu austro-ungar e sobră, dar și de un pitoresc sugestiv. Cartea îmbogățește experiența noastră cu trăirea, într-un fel nou, a multor aspecte ale luptei cunoscute doar din istorie. Nu este o simplă „ilustrare” a istoriei, ci o reconstituire inedită a ei — aproape în tot cuprinsul romanului. Totodată, cartea e bogată și în probleme de viață dar — explicabil — nu în dileme hamletiene care să sfîșie niște suflete slabe, ci în probleme de muncă, uneori foarte grele, pentru a căror rezolvare, voința omului trebuie să se încadreze poate într-o mai mare măsură decît pentru soluționarea unor „blestemate” contradicții interioare. Cartea lui Remus Luca e o veritabilă carte despre revoluționari și asta-i conferă o mare valoare.

N-am fi intervenit, poate, altde unde în „apărarea” „Poveștii de dragoste”, dacă n-am fi simțit în tonul unor cronici o nuanță de subapreciere îngăduitoare, cu totul neapreciabilă. Cînd Dumitru Micu spune că „biografia eroului central — povestitorului, și prin ea o seamă de crîmpe din istoria luptei ilegale a partidului prind viață, în cuprinsul cărții, într-un mod dacă nu cu totul original, oricum interesant” (sublinierea mea — M.N.), putem să nu ne simțim „oricum” revoltăți. De ce are nevoie această carte de asemenea rabaturi? Tot astfel cum nu-i putem înțelege pe G. Dimisianu cînd, în cronică sa, acordă mult mai mult spațiu unei probleme în definitiv formale, decît conținutului — atît de bogat în semnificații — al romanului. În această atitudine se află poate și reflexul unei prejudecăți de care ar trebui să ne vindicăm: că o carte (un roman, în speță) e interesantă doar atunci cînd se bizuie pe frîmîntările unor eroi sfîșiați de contradicții reversibile. Că adevăratele „probleme” ar fi doar aici. Nouă ni se pare însă că adevărul e altul, că epoca noastră e epoca unei indiscutabile maturizări a umanității. Lupta pentru triumful socialismului și al comunismului aduce pe primul plan al istoriei figurile eroului întregu, angrenat în rezolvarea unor probleme care solicită toate forțele sale sufletești și-i conferă o nemăfîntărită demnitate. Este eroul pe care-l consacra în literatură metoda realismului socialist.

„POVESTE DE DRAGOSTE” ȘI RECENZENȚII EI

de MIHAI NOVICOV

de azi, ni se pare că Remus Luca e foarte aproape de cunoscuta precizare făcută cu peste un veac în urmă de Marx. Raporturile de dragoste trebuie judecate după următorul criteriu: „în ce măsură necesitățile omului au devenit necesități umane, deci în ce măsură celălalt om a devenit pentru el o necesitate ca om. În ce măsură a devenit, în ceea ce viața sa are mai individual, totodată și membru al colectivității”.

Dumitru Micu susține că dragostea între Gheorghe Vidrăsan și Lina a fost „tristă”. Depinde de înțelegi prin „triste”. E, drept, a fost bogată în renunțări, dar — poate în mult mai multă măsură decît atîtea iubiri pasionale — bogată și în satisfacții într-adevăr și pînă la capăt umane, așa cum le definește Marx. Romanul lui Remus Luca — istorisind întreaga viață a unui activist al Partidului Comunist — ajută tinerilor de azi să înțeleagă de ce pentru a avea bucurii adînci și durabile în dragoste, omul trebuie mai înții să ducă o viață de asemenea natură încît să le merite Dragostea cu adevărat umană și imposibilă fără demnitate și fără respectul demnității, iar acestea se cîștigă numai prin încercarea omului în lupta pentru apărarea libertății umane: în lupta care se identifică azi cu lupta clasei muncitoare, cu lupta comuniștilor.

perioadă din viața eroului și a mișcării muncitorești este istorisită cursiv, nu fără nerv. Dar istorisită nu zugrăvită (sublinierile sînt ale lui D. M.) în imagini cuceritoare prin forța inedită. Dar e valabilă oare această opoziție antitețică? Un fragment de viață istorisit nu poate fi zugrăvit în același timp? Și invers: zugrăvirea (în literatură) nu presupune și istorisirea? Și — în sfîrșit — pe ce susține D. Micu aprecierea sa atît de nefavorabilă pe care, de altfel, el însuși o desminte apoi, în data ce începe să se refere la părțile concrete ale volumului? De bună seamă, volumul lui Remus Luca e înșegal: nu toate evocările sînt la fel de puternice și are dreptate D. Micu atunci cînd apreciază între altele episodul grevei de la Bradu. Revîntă la prezent suferă de o anumită stereotipie: în dezvoltările sentimentelor reciproce care-l leagă pe cei doi eroi principalii, Remus Luca nu s-a putut elibera de un anumit sentimentalism idilicant (bun, poate, în alte cazuri, ca în nuvela „Într-o dimineață de mai”, de pildă, dar stringent într-o narațiune prin natura ei atît de aspră) Unele episoade — cel din închisoare, de pildă — trădează și o informație insuficientă. Viața în închisoare — în orice închisoare — nu se putea desfașura așa cum e înfățișată în volum, ci era întotdeauna, în

INTERVIU CU

AL. PHILIPPIDE

DESPRE MAESTRIA LITERARĂ

Adresându-ne poetului și omului de cultură care e Al. Philippide, am pregătit un chestionar bogat, întins pe câteva file. Sint întrebările tinerilor care urcă scările redacției noastre. Sint întrebările, frământările și dilemele celor ce încă deștează în artă, dibuind noile autentice, oscilând între epigonism și „originalitate cu orice preț”, vrind să le evite pe ambele și lucrul cel mai norocos pentru ei, să nu cadă, totuși, în primă... Sint problemele celor ce și-au serbat de curind majoratul, „tinerii cei mai tineri”, de care maestrul Al. Philippide s-a ocupat nu o dată, dovadă că-i lubeste și-l înțelege ca un contemporan.

În fața părului alb, reporterul s-a oprit o clipă, deconcertat... Numai o clipă. A fost de-ajuns să pună primele întrebări, și răspunsurile declanșate instantaneu, ca o reacție în lanț, până-n pagina de revistă, ne-au readus imaginea tinărului cu ochelari de student, de pe fila 752 a „Istoriei literaturii romine” de G. Călinescu.

Condiția contemporană a poeziei

— Se spune că epoca noastră este epoca poeziei. Omul socialist e un optimist, un candid și un locos, bucurându-se de prezent, avîndu-se temerar în construcția viitorului. Căliții ce văzează direct poezia, dîndu-i — am zice — o utilitate cotidiană. Dar mai sint și alte opinii: se pretinde că epoca noastră, atît de bogată în evenimente, trezește omului contemporan, mai mult ca orînd, curiozitatea, apetitia către tumultul „vieții exterioare”. Din aceste pricini, priza cea mai puternică la public ar face-o proza, romanul. (Ca să nu mai vorbim de cinematograful). Ce însuși, ce arme trebuie să-și procure poezia contemporană? — se întrebă cu neliniște unii — pentru a nu fi zdrobită de aceste formidabile concurențe, pentru a capta interesul publicului? lată-ne în fața unei probleme... Sau, poate, o falsă problemă? (Un estel occidental propune următoarea soluție: „distrugerea ritmului”, „invenție homerică hiperuzată”, fiind de vîrstă primară a poeziei, și care contravine „spiritului atomic exploziv” — aritmic — al veacului nostru. Cum vă sună o asemenea soluție?) V-am ruga să ne vorbiți, așadar, despre condiția contemporană a poeziei...

— Ar putea fi vorba de o concurență între genurile literare sau chiar între arte diferite, atunci cînd genurile literare sau artele ar coincide perfect în ce privește natura lor, mijloacele lor de expresie și, mai cu seamă, bucuria pe care ne-o dau și emoțiile pe care ni le provoacă. Dar fiecare din ele ne mișcă în mod diferit și atînga în noi alte fibre. O poezie bună stimulează gîndirea, te îndeamnă la meditație. De asta, o poezie trebuie făcută cu inteligență, nu numai cu sentiment. Desigur că ea trezește sentimente, evocă și provoacă stări afective, dar o poezie care se mulțumește numai cu atîta, nu este completă. Asta însă nu înseamnă deloc că poezia trebuie să enunțe, să dezvolte și să comenteze idei, așa cum ar face un studiu sau un eseu, — să fie ceea ce germanii numesc *Gedankenlyrik*, lirică de idei, care expune idei, fiind așadar ceea ce obișnuie să numește poezie filozofică. Această poezie e seacă și nepotrivită prin definiție, o dată ce își propune să realizeze un

foarte specile literare. Nu există specie literară inferioară Talentul care o cultivă poate fi mai viguros sau mai slab. O schiță veselă, o poezie umoristică, o comedie bufă, o farsă — cer, ca să fie pe o treaptă înaltă în propriul lor domeniu, un talent stăpîn pe mijloacele lui și sigur în ceea ce face, tot așa cum cere asta oricare altă specie literară, tragedie, roman, poem epic sau odă.

Despre inovație

— Poate că ați dori, lărgind discuția despre „exigențele epocii”, să vă spuneți cuvîntul în mult dezbătuta problemă a mijloacelor contemporane de expresie. Încă demult, dumneavoastră ați luat atitudine împotriva așa-numitului „modernism” formalist, gol de substanța vieții, împotriva celor ce înșămînțează, absurd, „grîu în Sahara și palmieri la cercul polar”. Practic, grîul în Sahara devine posibil... Dar în poezie? — se întrebă tinerii. Cum vedeți inovația formulată în poezie, cît de departe putem zbura cu cuvîntul, fără să neglijăm fundamentele?

— Modernism mi se pare — mi s-a părut întotdeauna — un termen nepotrivit și vag. Să întrebăm mai bine termenul de avangardism. Au fost, după cum se știe, o mulțime de curente de avangardă — cu pretenții de innoire totală a conținutului și a expresiei. Cel mai răsunător a fost suprarealismul — răsunător prin atitudinea de scandal a protagoniștilor săi. Suprarealiștii reduceau activitatea literară la scormonirea inconștientului și a subconștientului. Din acestea, prin mecanismul scrierii automate, adică punînd pe hîrtie, fără control, tot ce le trecea prin cap la un moment

dat, ei scoteau un minereu de fapte psihice, pe care îl lăsau în stare brută, nelucrat, incomunicabil și ininteligibil chiar pentru conștiința din adîncurile căreia fusese scos. Această rețetă a dat greș atunci cînd a fost aplicată (adică în toată poezia suprarealistă). Încercările de a exprima, după metoda suprarealistă a „dicteului gîndirii”, felii complete de viață psihică, adică de a transcrie automat viața interioară la un moment dat, n-au ajuns la nici un rezultat artistic, lucru de altfel foarte firesc, o dată ce rețeta suprarealistă este neqarea artei, tăgăduirea poeziei, desființarea ei. Poezia nu înseamnă desfrul verbal și bișugiala inconștientului. Am spus chiar de la începutul acestor observații că poezia se face cu inteligență. Așadar, rețeta suprarealistă cade prin definiție.

„Cît de departe putem zbura cu cuvîntul”? Și pînă în metagalaxie dacă vreți, cu condiția să nu se piardă niciodată legătura cu poezia pămîntului... Entuziasmul poetic se măsoară după calitatea expresiei. Poeții să aibă grijă ca aceasta să fie comunicabilă. Să nu uite preceptul lui Horațiu, citat adineauri.

— Să trecem acum la exemple practice... V-ați ocupat, în mai multe articole rîspite prin revistele literare, de poezii tineri ai zilelor noastre. N-ați dori să vă sintetizați impresiile, să schițați — în linii generale — peisajul liricii tinere actuale?

— Răspunsul pe larg la această întrebare ar cere mai mult spațiu decît avem aici. Tabloua liricii noastre actuale este produsul condițiilor noi de viață pe care poetul, ca orice alt om, le are în lumea socialistă. Omul, în această lume, nu se mai

poate simți izolat. Un sentiment adînc al solidarității umane leagă pe toți membrii societății socialiste, și acest sentiment le dă o încredere în ei înșiși, un entuziasm și o bucurie de a trăi care desigur că nu rămîn fără ecou în creația poetică, dimpotrivă, formează chiar elementele fundamentale ale acestei creații. Sentimentul singurătății, deznădejdea, impresia dureroasă a zădărniciii, iată lucruri care în poezia realist-socialistă nu mai au nici un motiv de existență. Viața sufletească nu este, prin asta, sărăcită, este înviorată. În măsura în care descreșc zonele de noapte ale conștiinței, cresc zonele ei de lumină, în care marile sentimente fundamentale au un loc tot mai larg iar mișcările sufletului, de la cele mai ascunse, pînă la cele mai evidente, se pot produce cu o intensitate mai mare. Lucrul acesta se observă la mulți dintre poeții noștri tineri, cu o personalitate deja formată, cum sint Ion Brad, Tiberiu Utan, Ion Horea și alții mulți, despre care am avut prilejul să scriu articole prin reviste.

Între afectivitate și inteligență

— S-a agitat mult, în ultimii ani, ideea intelectualității tinărului poet, a bașajului său cultural. S-a insistat mai cu seamă asupra necesității însușirii disciplinelor filozofice, a esteticii în primul rînd. Ce tar care poezie „fără să știe cum tac” (strălni, așadar, chiar și de propriile lor procedee artistice) au fost îndemnați să treacă de la meșteșug la inginerie... Opiniile după care clarificarea ar ucide „clarobscurul poetic”, ar pulveriza lantezia, nu mai au de mult circulație.

Demarcația între „candoare” și „navitate” e certă. Și totuși... Care este, de fapt, rolul lucidității în poezie? — se întrebă unii tineri poeți. Și... dacă întrebarea nu vi se pare prea „absolută” care sint marginile pînă unde poate merge luciditatea, fără a dauna procesului de creație? Dar mai înții, există oare asemenea margini? În sîrșit, cum se poate rezolva, în fața incipientă a scrisului, „criza” pe care o presupune lupta între irupția spontană a sentimentelor și disciplina intelectului?

— Am spus deja că, după părerea mea, poezia se adresează intelectului și că la activitatea poetică contribuie nu numai afectivitatea, ci și inteligența. Așadar, intelectualitatea nu se pare cu totul nepotrivită cu activitatea poetică. Dar în afară de asta, cultura este necesară talentului pentru ca el să se poată dezvolta. Cultura ajută pe scriitor să-și perfecționeze mijloacele de expresie și să-și definească individualitatea. Curiozitatea intelectuală nu trebuie să lipsească unui talent adevărat. Un scriitor fără cultură este sortit unei epuzări repezi. Și acum, ceva despre luciditate. Artista adevărat

e mereu conștient de munca pe care o face. Nu lucrează niciodată „fără să știe cum lucrează”. Artă cere organizare și disciplină.

— Dar vă întrebam, mai sus, despre limite...

— În limitele — care sint foarte largi — ale acestei organizări și ale acestei discipline, poetul poate să fie fără grijă, că nu-și pierde „libertatea”. A lucra fără să știi ce lucrezi și cum lucrezi înseamnă să aplici rețeta suprarealistă a scrierii automate. Și nu cred că poeții noștri, crescuți și educați în spiritul realismului socialist, vor acest lucru.

— Neîndoios! Și fiindcă sîntem la acest capitol, v-am ruga să împărtășiți liniile cititorilor — și poezii — și alte observații ale dumneavoastră privind psihologia actului de creație. Să extîndem, deci, discuția despre rolul lucidității... Să vorbim despre ceea ce se cheamă, printr-un termen consacrat, „inspirație”. „Inspirația e spontană”, se spunea cîndva. Azi, foarte mulți tineri poeți, apelînd la exemple celebre (printre care și exemplul lui Eminescu), spun că inspirația nu trebuie așteptată, că, în anumite condiții, ea poate fi provocată și stimulată. Ce le puteți împărtăși acestor tineri, din bogata dumneavoastră experiență poetică?

— Sint termen care ar trebui dați afară din limbajul criticii literare. Un astfel de termen este inspirația. E un cuvînt de natură mistică, analog cu harul, care exprimă influența imaginară a unui duh al creației poetice venit din regiuni supraumane și vizitînd pe citiva aleși. Totul e colosal de vag și de obscur. Imaginea bardului cu ochii la cer care așteaptă în exlaz să coboare asupra lui duhul inspirației este ridiculă, și termenul de inspirație nu mai poate fi întrebunțat astăzi decît în bătaie de joc, cu scop umoristic. Acest termen care nu exprimă nimic trebuie înloucut cu acela de gîndire poetică.

— Și cum ați delini această „gîndire poetică”?

— Aș delini-o drept acea mișcare a minții care, trecînd peste orîndulala obișnuită a fenomenelor sau peste aparențele obișnuite ale fenomenelor, găsește în lume apropieri și aliniții sau deosebiri și contraste care umeșc și dau sentimentul frumuseții. A gîndi poetic nu înseamnă numai a gîndi în imagini, și expresia gîndirii poetice nu

este numai decît metaforică. Eminescu are foarte puține comparații, foarte puține imagini, totuși poezia lui este încărcată de gîndire poetică. A gîndi poetic nu înseamnă a înfrumuseța în chip artificial lucrurile, realitatea; înseamnă a descoperi frumusețea lucrurilor, a realității. Realitatea noastră socialistă e plină de frumuseți. Poetul nu are nevoie de nici o inspirație ca să le descopere, are nevoie să le observe cu adîncime și să le interpreteze poetic. Acesta e și sensul care trebuie dat oglinirii realității. Realitatea trebuie reflectată interpretativ ca să capete o valoare artistică. Altfel, rămîne literă moartă.

Îndrumare, influențe, critică...

— „Lucaiașul” — care e o revistă scrisă de tineri și pentru tineri — socotește deosebit de utile reflecțiile dumneavoastră asupra importanței și modalităților îndrumării...

— Am vorbit despre asta mai pe larg, acum de curînd, într-un articol intitulat „Critică în ajutorul poeziei” și care a apărut în „Gazeta literară” din 22 noiembrie. Critica îndrumează prin însuși faptul că arată lipsurile și defectele.

În ce privește pe poeții debutanți, ei au la îndemînă azi numeroase înlesniri și posibilități de manifestare. Sint încurajați și îndrumați în cenacluri, la secția de poezie a Uniunii scriitorilor, în paginile revistelor săptămînale, în care un loc larg este consacrat descoperirii și scoaterii la iveală a tinerelor talente. Editura pentru literatură le pune la dispoziție o colecție specială... În asemenea condiții, e sigur că nici un talent nu mai poate rămîne necunoscut și nepus în valoare.

— ... Și în vînzare...

— Și în vînzare!

— Unii tineri, însă, își aleg singuri îndrumătorii. Ne reținem — după cum bănuim — la maestrul pe care și-l iau drept modele. Situație cu avantaje, dar și cu riscurile pe care le sim: „Ierocarea maestrilor” nu e o simplă figură de

stil. Ce-l slătuim în tinerii respectivi, ce trebuie să facă ei pentru a păstra, din această situație, cît mai mult avantajele, reducînd riscul la minimum?

— Un scriitor tînar trebuie să se ferosească de imitații, dar să nu se teamă de influențe influențele se asimilează și, asimilate, devin o hrană și un stimulent pentru creația proprie. Imitația e lucru mecanic, sterp și mediocru. De obicei, se imită ceea ce este la suprafață, maniera, ticurile, particularitățile stilistice care, dacă nu sint susținute de personalitatea întregă a scriitorului și sint luate izolat, nu au valoare artistică.

— Cazul lui Argehezi, Ion Barbu...

— ...De exemplu ușure și desle, care sună bine cînd le întrebunează Argehezi, distonează cînd sint întrebunțate de altcineva. Ele au valoare numai cînd sint susținute de mare personalitate poetică a lui Argehezi. Influența lui Argehezi nu se exercită prin folosirea unor cuvinte întrebunțate numai de el și înzestrate de el cu valoare artistică. În

fluența privește conținutul, tonul, cîntecul adînc, nu particularitățile lexicale. Pe scurt: influența e un fenomen de cultură, imitația e un fenomen subaltern, de reproducere mecanică a unor semne exterioare, o operație papagalicescă.

— Și acum, cîteva păriți privind nu cultura, nu cărțile, ci viața însăși a poetului tînar. Hemingway îi slătuia pe tinerii scriitori să fie vesnic îndrăgostii. Asta i se pare o condiție esențială a viabilității talentului lor... Ni se pare și nouă că o prețimurie blazare, de pildă, echivalează cu slîrșitul talentului, că o nu vibra la evenimentele mari ale vieții duce imediat la uscăciune și rigiditate în artă...

— Aș slătu numai atîta pe scriitorii tineri: să-și potrivească viața în așa fel încît să nu-și sărăcească talentul.

— Un cuvînt despre traduceri: dumneavoastră, care ne-ați dat minunate echivalente românești ale lui Baudelaire, Rilke, Lemontov etc., n-ați dori să vorbiți tinerilor despre importanța muncii traducătorului, ca act de cultură, dar și de creație? Și despre importanța acestei munci pentru formarea personalității poetice proprii?

— O traducere este un act de cultură, iar mai ales cînd e vorba de poezie, de versuri, ea este, într-un fel, un act de creație, fiindcă traducătorul-poet reconstruiește, creează din nou, în limba lui, originalul. N-aș putea spune că munca de traducere contribuie numai decît la formarea personalității poetului, dar ea înseamnă în mod sigur un exercițiu foliositor. La formarea personalității contribuie mult, așa cum am mai spus, lectura, asimilarea unei culturi cît mai vaste și mai variate. Traducerea este un act valoros prin el însuși și care e o îndemînare deosebită, așa spune chiar un talent special, care nu se conțîndă cu talentul poetic în general, dar care poate exista împreună cu acesta în același individ.

— O ultimă chestiune — de mare importanță pentru înțelegerea liricii tinerilor — s-ar referi la modalitățile critice de a discuta poezia. Să pornim, deci, de la limbajul propriu al poeziei... Simplicidul instructivă datele, ne aflăm uneori în fața următoarei primejii: criteriile care se aplică în mod obișnuit poeziei, — unii critici tineri le aplică și poeziei. Ar veni cam așa: ca să ajungă la concluzii critice asupra cutărei poezii, criticul respectiv traduce, mai înții, versurile în proză, pentru a putea aplica judecări valabile în genere poeziei. Oare e vorba doar de o chestiune de linie critică — mai mare în cazul poeziei, mai mică în cazul poeziei? Sau este vorba de a folosi, în cazul poeziei, instrumentele critice adecvate? Ce sugestii dați în privința acestor instrumente, ce pretenții aveți — ca poet — de la ele? Ce critici tineri vă plac, din acest punct de vedere?

— Criticul trebuie să cunoască bine tehnica artei de care se ocupă. Nu are nevoie să fie romanțier ca să vadă lipsurile și calitățile unui roman, dar trebuie să știe cum se construiește un roman. Nu are nevoie să fie el însuși poet remarcabil ca să judece un poem, dar are nevoie să știe ce condiții trebuie să îndeplinească o poezie ca să fie bună, să știe ce înseamnă gîndire poetică, să știe care e funcția metaforei, să cunoască bine regulile (și neregulile) versificației, să știe, cu alte cuvinte, ce știe un poet cultivat. Am remarcat cu satisfacție această atitudine și aceste cunoștințe la mulți critici tineri, la I. D. Bălan, Matei Călinescu, Eugen Simion și alții...

Inohid caietul de însemnări. Dincolo de lentile, un suris prietenos, nu lipsit de o ușoară malicie. Poetul e convins că derutele din întrebări nu sint „ale tinerilor”, ci ne aparțin...

Să ripostăm?

Timpu! hărăzite interviului a fost de mult depășit, prelungind o dezbateră care-a furat, poate, prea mult în folosul Criticii, din elipele Poetului.

...Și totuși, dezbateră continuă. Colocivul cu poetul este mult mai bogat decît am putut reproduce în aceste pagini. El ar putea alimenta, cu idei originale, o dezbateră-seminar cu tinerii poeți, de un apreciazibil folos. Al. Philippide intrunește în personalitatea sa și poetul țîșnirilor din „Sînci fulgerate”, și censorul vremii al sentimentelor din „Versuri în vîlcutul vremii”, și migălosul căutător de valențe al versului rominesc — care-l așează printre iscusii meșteri ai poeziei. Dar Al. Philippide își întregeste personalitatea prin aceea a unui subiect și încercat eseist, cercetător pasionat al esteticii versului — pe care-l înțelege nu numai cu spontaneitate fierbinte a poetului, ci și sub unghiul superiorii înțelegerii a intelectualului cu vastă cultură. Toate aceste trăsături le vom regăsi, influențate pe o altă scară a spiralei, în volumul nou de versuri care se află sub tipar la E.P.L. — și care va da, desigur, noi și originale răspunsuri la întrebările tinerilor, în ucenicia lor lirică...

Ilie Purcaru

FORȚA MORALĂ A SATULUI SOCIALIST

de PAUL ANGHEL

Povestea satului românesc a fost, sub calvarul unei istorii sumbre, povestea anonimă, cu sau fără acte de stare civilă, se luea și piercea cu destinul plantelor, sub puterea uniformizantă a timpului obscur, grămădind sub aceeași jarină de toate.

Povestea satului e o filă de lărnă. Lutul nu reține urma slovelor. Scrie cu hieroglife de vegetale, această carte a jărneli și pierde memoria, arată cu plugul în fiecare an.

Povestea satului era povestea anonimului și nepunții. În trinită dintr-o parte, ultimul biruia cu bălăria, cu rîpa, cu uscăciunea sau cu zăporul, cu puterea dură și subtilă a geologiei, în fața căreia primul nu putea opune mai nimic.

Omul, adică plugarul, a smuls puțin din multul pămîntului, împărțindu-și sevele de seve în aceeași aspră existență, laolaltă cu toate viețuitoarele cîmpului. El a fost la fel de util ca și cîștia, la fel de încapăținat ca și burliana, la fel de fragil ca planta semănată, la fel de temător și de vicelan ca săbădăciunea. Cine a cîntat și exaltat aceste virtuți defensive ale jărnelului, punîndu-le sub semnul farmecului natural, transformîndu-le în specific, făcea elogiu înăpoierei satului, uita voit ingenue înțelegerea omului față de natură și față de ceilalți om.

Era obsedat, și pînă la urmă s-a transformat în simbol al muncii jărnelului, imaginea omului trudind de unul singur pămîntul, imaginea rezuma elementară toată istoria raportului om-natură, din începuturile sale arhaice, conservată în același început fără capăt, ca un blestem asupra muncii jărnelului. Luta la ori-zont, într-un răscoal de lingă pămînt, omul minivite sale și împingînd cu brațele plugul, parea că ar apă emiseră, că trage după el discul de lut de care se alță împiedicat.

Cît culegea?... Brazda răsăd din răsădit în alinași înșăla pe scoarță o linie subțire, pe care pășea familiară, numărînd boabele adeseori aceleași și la semănat și la cules.

Și totuși rar, rar dar apăsat, atât cît să zguduie bine istoria, anonimi deveneau o putere. O putere cu dezlănțuirii de stihie, cu izbucniri aprige și elementare, ca și ale naturii pe care o înfruntau și de la care învățau pe înțeles.

Impunea un nume, un Ion, un George, un Horia, ca să se retragă apoi în același sumbru anonim, după ce lăsu în urmă resturile dezlănțuirii lor de cutremur.

Săbădăciunea și forță în același timp. O forță care își găsea rar și după legi obscure clipa măreții de coeziune, dar o forță explozivă distrugătoare, ca reflex al unei primejii ce-l amenința. O forță care n-a rădănit diguri și n-a clădit cetăți, fiindcă, întors înfrînt din apriga cîmpire de clasă, omul s-a aplecat să cultive și mai departe același pămînt secătuit.

Cînd avea să se transforme această teribilă capacitate de energie a jărnelului într-o forță aptă să zidească, să contribuie major la progresul social? Ce mobil istoric putea provoca o construcție coeziune a energiilor răspite ale satului, unindu-le și dirijîndu-le spre un țel înalt? Cînd această masă de anonimi, abandonată în ignoranță și ocolită de istorie, avea să-și dea toată măsura de talente și personalități?

Aceste întrebări și-au găsit răspunsul istoric prin trecerea satului la socialism, proces început la noi în urmă cu treisprezece ani, ale cărui roade capătă acum, în condițiile colectivizării încheiate, o nouă și strălucită certificare.

Un dig, un deal, o casă de cultură...

Apela inundau în fiecare an pămîntul... Un deal, măcinat de torenți, se năruia peste case... O școală se muta toamnă de toamnă, din casă în casă, ca o sără de lălelă fără cort, în căutare de adăpost... Cel puțin în primele două din cazuri, instinctul primejiei al lui trebuia să-l silească pe oameni să se unească, organizînd măcar un simulacru de apărare.

De ce n-au făcut-o? Să vedem, pe rînd! Pămînturile a oisprezece gospodari din Averesti erau inundate în fiecare an, primăvara și toamna, de o giră care în cursul verii seca. Cel oisprezece, în care intrau și sîraci, și mijlocasi, și destul cu avere, nu reușiseră în cursul timpului să se înțeleagă asupra girii, să-și unească eforturile și s-o dremese. Nu se puteau înțelege asupra cum și cîl să contribuie fiecare, ca să nu fie tras pe sfioră de ceilalți, nu se puteau pune de acord asupra cîștigurilor eventuale pe care le-ar fi dobîndit, — lășindu-se pînă la urmă lovii, în egală măsură, de aceeași calamitate.

În nordul unei alte comune, tot din Moldova, un deal de loess, străbătut de pinze de apă freatică, se ruina falie cu falie, ame-

ninșînd să transforme casele și gospodăriile într-un cimitir. De cîțiva ani, cel cu gospodăriile pe coastă se tot mutau mai la vale, urmăriți de avalanșele de pămînt, privind nenorocirea neputincioși. De la cine ar fi putut cere ajutor? Nenorocirea li lovea numai pe cei de pe coastă, dar cel de pe coastă, singurul, nu puteau să lupte cu dealul. L-ar fi putut, poate, înfrunta întreaga comună, organizînd o mare ofensivă de stăvilită a avalanșelor și salvînd în felul acesta un pămînt util. Util, dar numai pentru cei în cauză. Ce interes ar fi avut s-o facă ceilalți? întreaga comună privea deci cu brațele încrucișate, dar cu o înaltă curiozitate, cum citeva zeci de case se prăbușeau treptat, acoperite cu pămînt.

O școală este, totuși, utilă tuturor. Dar la Runcu, un sat cu cîteva sute de familii, construcția unei școli s-a aminat ani după ani, prin refuzul cîtorva mai înstăriți de a-și aduce contribuția. (Unul din ei a preferat să-și mute „școala” acasă, celălalt să-și trimită copiii la învățătură, la țig, — restul satului, printre-o grevă sui generis, s-a abținut să mai dea bani, pînă cînd „le-o veni la toți mîntea la cap”). Și copiii au alergat în fiecare toamnă și iarnă, cu trăsăturile în spate, după această școală ambulantă, pe care n-a reușit s-o fixeze și s-o înalte decât în alt moment istoric.

Faptele cheamă serii de fapte. Toate se așează însă pe aceeași semnificație. Este limpede, spre exemplu, că jărnelii din zona de nisipuri olene, ca și pentru cei din zona pămînturilor inundabile, conștiința pericolului funcționa ca și soluția instinctivă pe care fiecare o purta cu el. Gestul constructiv, unind eforturile tuturor, rata însă, oprit în halul interesului mărunț. Un pod, promis ani după ani de agenții electorali și construit pînă la urmă cu osteneala satului, o biserică ridicată cu pantofuza, cu tablou votiv în pronoas, reprezentîndu-l pe circumar, o școală ca val de ea, ciprilită dintr-o magazie, sînt singurele „monumente” colective de construcție ale unei epoci.

Oare simpla renunțare la mica proprietate, simpla înălturare a haturilor să fi adus după sine, ca reflex imediat, această spontană descătușare de energie, fructificată larg în vasterile acțiunii constructive întreprinse la sat, la puține zile după colectivizare? Fapt este că, pentru înția oară, satul a luat cunoștință de puterea sa, de marile lui virtuți creatoare, imediat după ce Irina micii proprietăți a fost înălturată, — ca un trup sîndătos eliberat de constrîngerii, bucuros și uluit de mișcările sprintene pe care le face pentru înția oară. Am asistat la începuturile acestui proces, încă din 1949. Părea atunci mai mult o demonstrație, primele cinci din cele aproape zece mii de gospodării colective de azi fiind niște prime „loturi experimentale”, niște prime încercări de nouă formulă socială, urmările de satele masove, de toate celelalte sate cu o imensă și neliniștită curiozitate. Dar fiecare an a adus roadele lui. Ceea ce se credea încercare în 1949, s-a dovedit a fi, cu prilejul Constituției de la Constanța, însuși drumul tracic spre progres al jărnelului, iar într-o altă etapă, 1961, cu prilejul Constituției de la București, legitimizarea istorică a celor mai înalte rezultate. Socialismul a devenit o stare de spirit dominantă la sate. Chemarea Constituției, „Venii alături de noi!”, a putut căpăta, astfel, autoritatea morală care a dus la biruința deplină a gospodăriei colective la sat.

Acest proces, cu ampla desfășurare prelungită, a avut și are, ca prim semn, o surprinzătoare și imediată degajare a giră-direi, a înțelegerii colective, a capacității de a cuprinde interesele noi ale obștei, de a „vedea”, de a plănui.

Pentru cine a luat parte la primele adunări generale din primăvară, în condițiile încheierii colectivizării, la elaborarea primelor planuri de muncă, la discuția pasionată și îndrăzneală de perspective, acest nou spirit ivit atunci, chiar în acele zile febrile, sub ochii activistului sau al reporterului, a fost semnul evident al marilor prefaceri, pe drumul cărora s-a angajat satul.

Nu era vorba de un miracol săvîrșit peste noapte. Asistam la un moment hotărîtor de salt pregălit prin îndelungă și migăloasă muncă, în cursul căreia aproape două decenii de educație politică și cetățenească, de perseverență acțiune de culturizare, desfășurate în silul maselor jărnelului de către partid.

Era surprinzător să constată, în aceste adunări generale sau în sedințele tinelor comitete de conducere, cum aceiași oameni, cu care dusesem munca de convingere numai cu o săptămîină în urmă, aduceau propuneri îndrăznețe de transformări funciare, indicau surse necunoscute de bogăție, plănuiau mari construcții de folos obștec, într-o dezlănțuire impresionantă de fantezie colectivă.

N-au lipsit desigur contradicțiile, bruscarea imediată a unor interese meșchine, luptele pentru influențarea președinților, dispartarea unor foloase de grup sau de familie, dar nota dominantă a acestor adunări de început a stat în semnul acestui nou spirit constructiv, declansat prin simpla unire a energiilor dispartate.

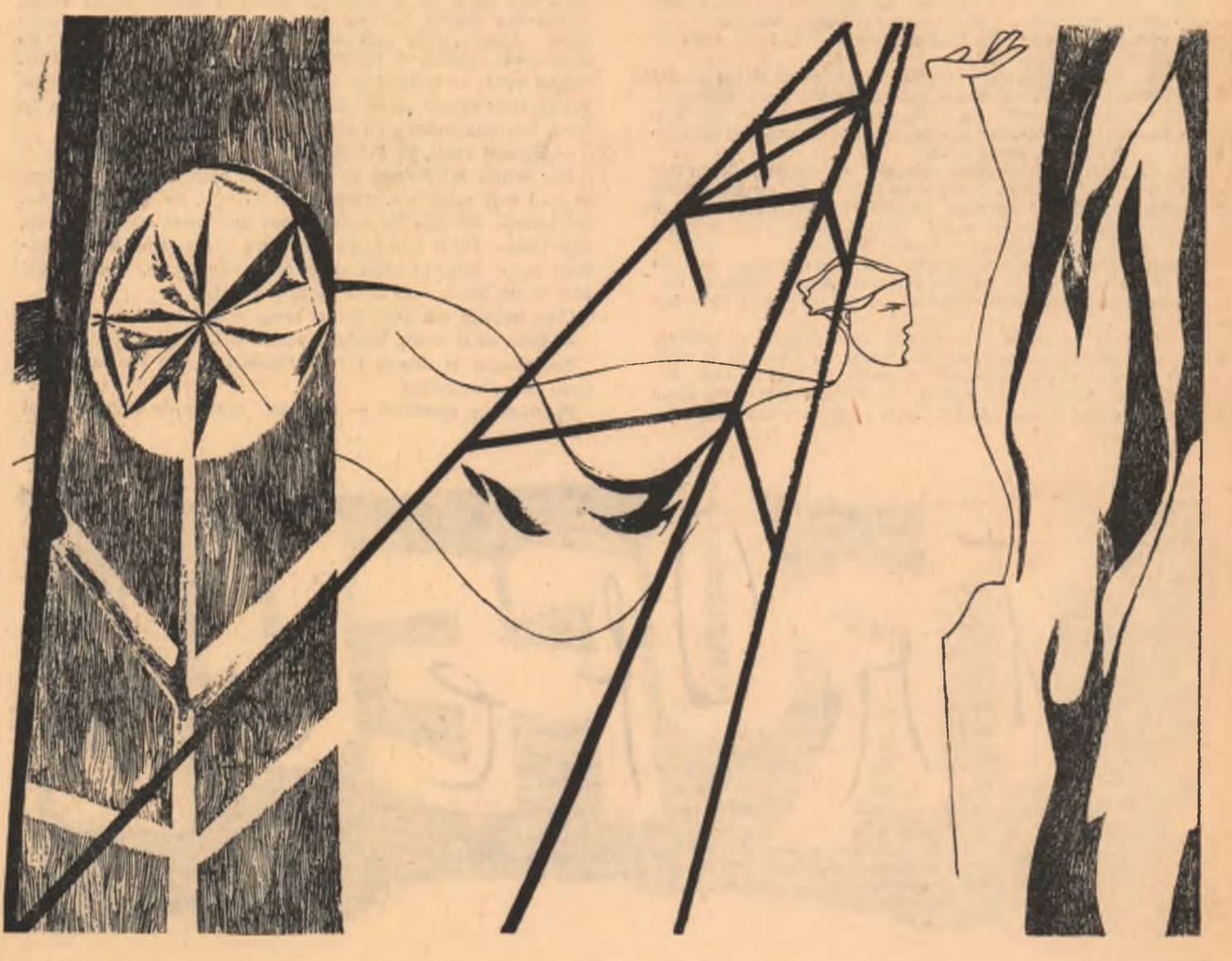
Ce vom construi? Cite dealuri vom terasa, ca să le împlem cu livezi și cu vii? Ce suprafață vom iriga, unde vom construi diguri? Dar fermele? Dar uzina electrică? Dar cîminul cultural?... Visuri cu neputință de plămînt de unul singur, planuri irealizabile cu acoperirea unei precare averi personale, nădejdi refulate, îndrăzneli acoperite sub povara necazurilor de-o clipă, au izbucnit neașteptat de impetuos, sub girul gospodăriei colective.

Și pentru înția oară, această forță s-a pus în mișcare. Președințele de la Averesti, Neculai, Arșanu, mi s'apunea astă primăvară, în zilele Sesiunii extraordinare din 1958, în Avulona, cum cei oisprezece gospodari din sat, împreună cu alte cîteva sute, au și pornit să stăvilească giria cu pînă, la mal puțin de o lună după încheierea colectivizării. Mi-a împărtășit atunci, într-o pauză a lucrărilor, planurile lui, planurile satului colectivizat. Aveau de giră să trige o bună suprafață de pămînt, porniseră să teraseze cîteva dealuri, începuseră defrișarea arboretului parazitat de pe cîteva coaste cu pămînt fertili.

Gospodari din cealaltă comună, Dogari, cei cu dealul care se surpa peste case, imi vesteau prin președintele lor, cu același prilej, că gospodăria a întreprins imediat, chiar în cursul acestei primăveri, o mare ofensivă pentru stăvilită dezastrului, la care participă toți colectivizării. Îndrumați de specialiști. Pentru înția oară, aici, ca și în alte zeci și zeci de sate, arăturile din această primăvară s-au făcut pe curba de nivel, înfrîndu-se toatădată primul plan de stăvilită a eroziunii și de fertilizare a pămînturilor degradate.

Ați văzut o asemenea armată de colectivizării lucrînd la un dig? I-ați văzut vedea chiar în primăvara acestui an, în timpul revăntărilor din aprilie, cum s-au bătut să-și apere ogorele, o-punînd apelor dezlănțuite ale Dunării, ale Siretului, ale Jiuului, dezlănțuite a sute și mii de oameni, înverșunaj în hotărîrea lor de a le învinge. I-ați văzut putea, în nordul Dobrogei, construind digurile de la Bugac sau Mirleanu, sau digurile de dincoace de Ilușiu, de la Modelu, de la Curcani, de la Dorobanțu, de la Rosești, de la Spanjov, așa după cum dincolo, în Moldova, i-ați văzut putea vedea înșădu cu miile să stăvilească eroziunea unor pămînturi prost folosite, prin terasă și prin peredele de arbori. I-ați văzut putea vedea lupșind, mobilizați de comunisă, să înducească asprimea secetei care a lovit, în unele regiuni, ogorele, muncind și mai bine pămîntul, luînd măsuri obștești de apărare și dobîndind în multe locuri recolte neașteptate pentru condițiile acestor ani. Fructificînd elanul începutului, i-ați văzut urmări traducînd imediat în fapță măsurile votate de ei înșii în primăvară sau astă iarnă, abordînd pe un front larg desfășurat toate complexele probleme ale marii gospodării și creîndu-și, astfel, primele momente de adevărată coeziune constructivă, în care se reazămă forța nouă sat.

Satul a început prin a modifica însuși cadrul lui geografic, prin-

Desen de N. ȘERBAN

tr-o amplă, rațională, științifică desfășurare de energie, înarmat cu instrumente moderne pe care învăța din plin a le folosi. Ca un adevărat erou folcloric, deșteptat dintr-o neînțelegere letargică, el își încearcă brațele zidind lăcșuri, tînd trepte în dealuri abrupte și urcînd pe ele păduri de pomi fructiferi.

Iar în această înțeleasă deșteptare, acest om colectiv, neînchipuit de puternic, modificînd vechiul leagăn al unei copilării zgărite și umile, se modifică pe sine.

Un om își descoperă vecinul...

Alegerea președinției dintr-un sat de pe Bahlui ca și alegerea brigadierilor sau a membrilor în consiliul din același sat, au provocat o adevărată furtună.

Omul al cărui drum îl urmărise în cursul muncii de colectivizare, un mijloc, talentat gospodar, imi spunea și de data aceasta, plîdător:

— Potim vedeți? Nu se poate face nimic la noi! — Era cel care, încă din primele serii, urmînd la tablă calculele comparative, călăna sceptic din cap. Neîncrederea lui îl exaspera pe reporter, care ostense producînd argumente. Și totuși omul era „lămurit”. Pipăind cu temeinicia fireului lui, judecînd cu o logică personală cîrele, încă crezare lucrurilor văzute în colectivele vecine, călăna totuși sceptic din cap.

— La noi nu merge... Nu-i cunoașteți pe ăștia de la noi. — Și priveștea generală, pentru care înclina în fond, se destrăma sub argumentele de ordinul locului. Cutare era hoj, cutare era mai mult vicelan decît deștept, cutare era lenes.

Dar, întorcînd unghiul celorlalți, al vecinilor, asupra lui, am constatat că lucrurile nu stăteau mai bine. Propus să primescă o muncă de răspundere, în aceeași adunare generală în care s-au discutat candidaturile, acest gospodar plin de călătji a fost înțimpinat cu critici vehemente.

Oameni, practic, nu se cunoșteau. O neîncredere veche, rod al claudstrării firecului după gardurile mici gospodării, îndălețența, suspiciunea reciprocă, ostilități de familie sau grup alimnentele din nimic, îi făceau rezervații unui față de alții, atunci cînd izbucneau adversitățile lășje.

I-am văzut congestionaj și uneori deprimați de povara grelelor răspunderi, dispuși în unele cazuri să opuce dramul periculos al demonstrației de forță, al rezolvărilor de unul singur, gîndind totuși pînă la urmă, cu ajutorul oamenilor de partid, călele care ducea spre formarea unor talenți organizatori și conducători de oameni.

Cînsprezece jărneli cu apucături și însușiri diferite, maturizate pe parcela de pămînt a firecului, puși la aceeași masă, în fața primului plan de muncă pentru un sat întreg, urmăriți de reacțiile diferite ale unui sat care nu-și dăduse încă primul examen constructiv, iată un tablou multiplicat în serii, al primelor nopți din această primăvară.

Centrul satului s-a mutat chiar în primele zile, de la Statul Popular, rămas un simplu loc administrativ, la gospodărie care a polarizat astfel interesele tuturor, adunîndu-le treptat într-un mîmunchi activ, într-un prim nucleu de forță.

— Vasile, nu mai munci alția boii, îngrijește-ți, că nu-s numai ai tăi!

Această primă reflecție critică, aruncată nu înțimpătorul vecinului lipsit de grijă față de animalele în proprietate obștească, a creat spontan între cei doi o alție de legătură, critică, activă, cu ecou social. Munca lui Vasile nu-l mai putea lăsa indiferent de vecin, ca pînă acum, și, de aceea, acest Vasile trebuia jînt sub ochi, povățuit, muștrat, îndemnat, iar dacă nu și nu, adus în fața adunării generale.

Munca laolaltă devine astfel cel mai temeinic examen de cunoaștere a înșului, stabilind norme noi de apreciere între om și om, noi legături de solidaritate, premise pentru simă și respect reciproc.

După o primă acțiune colectivă, de ampoare, defrișarea a cîtorva hectare de arbori, muncă desfășurată cu mare entuziasm și isprăvită într-un timp record, același sceptic gospodar, conducătorului unei echipe care făcuse minunul, măturîrea, inundat de bucurie:

— Ca să vezi, uite că și ăștia de la noi pot cîte ceva!...

Drumul către selectarea și fixarea trăsăturilor nouă lui impoarea care apere la școala muncii colective, drumul către impunerea acestor trăsături ale moralei noi întregii colectivizării, este de acum larg deschis și, cu toate dificultățile și contradicțiile proprii unui asemenea proces, acest drum se vedește plin de roade de la început.

Dînd un cîmp vast de dezvoltare realităților și meritelor personale, înclînărilor constructive, priceperii și talentelor, gospodăria stimulează și creează condiții de afirmare tuturor, descoperind adevărate valori și făcîndu-le să strălucască.

Simion Uscat de la Clinic, regiunea Hunedoara, ca și Isăia

Negrul de la Sandra, ca și Ana Sincu din Tia Mate sau ca Lăzăr Olariu din Păpăuți, erau toți simpli muncitori cu sapa, robiți necazurilor mărunte, și fără păcate. Și totuși ei — numai clișiva din cei ce s-au ilustrat la Constituirea Colectivizării, — s-au acoperit de stima întregii țări, prin simplu fapt de a descoperi în munca lor de crescători de vite, pomoculitori sau grădinar, o vocație, o pirghie de preț în lupta pentru proșperitatea tuturor.

Urmașii în muncă pe oameni ca Gheorghe Goina de la Sîntana, ca Viorel Uibaru de la Lănașeni, ca Mircea Anghel de la Grindu, din Bărgăuți sau ca Ilie Dîncu de la Olțina, și ca mulți alții, pe pieptul cărora strălucete sau va străluci steaua de erou, nu poji să nu remarci, peste diferențele personale, acele trăsături nobile ale moralei comuniste, care-i despart delințiv de vechiul jărnel.

S-au format rapid, ca organizatori și gospodari pricepuți, cu un larg orizont cultural, cu o mare cunoaștere și dragoste de oameni, cu o inepuizabilă energie și dăruire de sine, s-au format rapid în aceeași vreme clișiva fosti necesari copilor lor să ajungă de la alfabeta la ecuații, în aceeași vreme cu gospodăriile lor colective, care, pornind de la nimic, au ajuns multumite.

Alături de ei, și o dată cu ei, au crescut și s-au format nenumărați alți oameni bravi, fiindcă de abia acum, în condițiile belșugului și a luptei pentru belșug, în condițiile luptei generoase pentru ridicarea tuturor la cultură și civilizație, satul nostru poate să-și dea adevărată lui măsură, în oameni.

— Dă-mi clișiva oameni de nădejde care să reprezinte gospodăria.

— Alege!

Și acest „alege” subînțelege oameni înconjurajii cu o aureolă de merite și stimă.

Stăpînirea pămîntului...

Am urmărit cu strîngere de inimă variațiile barometrelui din acest an, cu girind la ogorele vlăguite de arșiță, cu ochii în zărea toridă, de scrum.

Acolo, în Dobrogea, imi spunea, seceta trebuie să facă ravagii. Nu mă puteam rezezi pînă acolo, dar de peste Dunăre soseseră știri clarmente.

N-a mai plouat de la 13 mai... N-a plouat nici în iunie... nici în iulie... nici în august... Un prieten, întors de la Olțina, atît de familiar și dragă mie, mi-a adus de acolo vești, care de care mai amare: brajii Dunării a secat, balta s-a retras la cîteva hectare, un cerb prăpădit de sece a venit pînă la marginea satului, iară teamă de cîini sau de oameni. L-au adus colectivizării, înșinat, la dispensarul veterinărar, iar doctorul Selim l-a îngrijit cu atenție, iară folos. Șiio-șii și superbul animal, găzduit cu atita dragoste și îngrijiri în condiții de spital, a succumbat, ucis de arșiță.

Ce se întimplase atunci cu miile de oi ale gospodăriei, cu miile de porci, cu miile de păsări? Ce se întimpla cu porumbul, peste care de atlea săplămîni nu căzuse măcar un strop de ploaie?

Prietenul întors de la Olțina nu putuse căpăta nici un răspuns. Nu era chip să stai de vorbă nici cu Ilie Dîncu și nici cu ceilalți. Se alțau și și noaptea pe cîmp, muncind de-a valma cu tractoriștii, răscolind jărnela fierbinte, în valurile de praț dobrogean.

Oricîtare om valid, apt de muncă, se alia în acele zile pe cîmp. Campania de primăvară din anul trecut, desfășurată tot în condiții de secetă, și care mă impresionase prin încordarea și duritatea ei, era în aceste condiții noi, un joc de pionieri.

Și arșița era neîngăduitoare, otrăvind și netul, și umbra, și nopțile... N-a plouat toată luna august... Dar n-a plouat nici în septembrie, nici la cules... La cules?!... Ce să culegi? Ce-au putut culege oamenii mei de la Olțina?

Producții record pentru acest an de secetă, dar producții bune pentru oricîtare un normal, fiindcă oltenii au recoltat aproape 2.000 kg. de giru la hectar, pe o suprafață de 1.000 ha. și peste 2.800 kg. de porumb la hectar, pe o suprafață egală. Vilele au întrecut măsura, peste 70 vagoane de struguri, vilele — cu toate scăderile — au dat producții multumitoare, aducînd gospodăriei venituri bune pentru condițiile acestei veri.

Dar Olțina, după cum observasem de la început, este una din gospodăriile bune din Dobrogea. Fiindcă în acest an de secetă aspră pentru pămînturile dintre Dunăre și Mare, Dobrogea în ansamblu ei a răspuns calamităților din vară, ca o adevărată stăpînire a naturii.

Trănicia drumului agriculturii socialiste s-a verificat încă o dată, cu prisosință.

Omul a devenit stăpînul deplin al pămîntului, strălucind în grădina lui înflorită, ca un stăpîn adevărat. Iată omul, iată roadele lui.

că vil mereu, în fiecare oră, în floce secundă, și treci prin așteptarea mea de atunci, că prin fantoma unui Arc de triumf.

AMINTINDU-MI DE RĂZBOI

Un arc de întineric aplec, atunci cînd las fruntea să-mi cadă sub culor și unsoi limi pare că-l numai un răgaz și că se rupe timpul, imi pare alțiori.

Pietrificat, auzul în rombur și ovale țesigă e în straluc de girid. Un fierăstrău cu dinți de lucie răcoare se-afundă-n trunchiul lui necontenit.

Micărează rece, sacadată, e dinădine înapoi cu dinți de fierăstrău mușcînd se-arata reci, amintirile din noi.

Un arc de întineric aplec cîteodată cu o durere rece mă face să-l dedoi.

Ien Crînguleanu

PATRIA

Am început să te simt încă din ceasul dinții, Cînd mi-ai dat aerul și pămîntul, Cînd mi-ai pus soarele tău căpătîi și m-am luminat în privirea ta călătindu-l.

Am început să trăiesc, și să visez pentru tine, Cînd roșteam înțitul cuvînt: Foate „plîne” sau „mamă” Și simțeam puterea ta cum se răsîtașe în mine. Ca un cer nestîrșit Care-n zboruri mă cheamă.

Iată-mă-s tînd zădîr ce visează Cu pieptul deschis ca un glas, ca o boltă. Spre soarele tău necălit din amăz, Foate leagăn, și iubiri, și recoltă.

Te stăvesc prin bătăia inimii mele, Prin cuvîntul aprins în poezia și iubire Și fruntea mi-o plec în apa ta, Să mi-o spele, Și foc istoric tot mai viu să respire.

Floreța Albu

PĂMÎNTULUI, ÎN NOIEMBRIE

Imi ești drag așa, posac, ostent, Mîșul tare s-a tăcut ceteau și dulce; pînă departe, pînă unde-nălțezi cerul, cum te-ai înțitul pe tine, pînă acolo te-ai tăcut ceteau și senin.

Departe ești înțînt și numai cu cerul măi poji să te-ntraci în înșelegere. Poate de-aceia, culorile noastre — ceteaul, albastrul — se armonizează ca o idee, cu altă idee.

Dar mie mi-ai drag așa, posac, cu sarea — frunte imensă abia cîntă de pasăre prin galbea răsăd a frunzei de agud.

Uneori numai un nor, de o culoare năvă, vine să te-ntraci, pămîntu... — ce cîteva s-ar potriv înțelepciunii tale posace, dacă nu ochii lui, copilărește ulmiji, peste imensitate?

Drag imi ești toamna, în noiembrie, ca acum: linși egale, drumuri pierdute departe și verdele girului, abia aburii;

Bătrînul visează și ceteaul care o lumina străvezie ca marea cu pești și nu șipă nici o culoare, nu șipă lumina;

E numai un aer ordinc, potolii, în care toate se scriu clar, cum ai scrie pe o tablă neagră: muncă, dragoste, viață.

Nichita Stănescu

SFÎRSIT DE ANOTIMP

Eram atît de atent, înclit se stîngea-n cupole cmlaxa, iar sunetele îngheteu în jurul meu, prefăcîndu-se-n stîlpi răsuciji.

Eram atît de atent, înclit plutea ondulată a mirosurilor se prăbușea-n întineric și parcă niciodată n-ai fi-accerat frigel.

Deodată, m-am trezit atît de departe și de străn, rătăcind înapoi chipului meu, ca și cum mi-aș fi-nvocat simșurile cu rețelul fără de noimă a lunii.

Eram atît de atent, înclit nu te-am recunoscut, și, poate

de o culoare năvă, vine să te-ntraci, pămîntu... — ce cîteva s-ar potriv înțelepciunii tale posace, dacă nu ochii lui, copilărește ulmiji, peste imensitate?

Drag imi ești toamna, în noiembrie, ca acum: linși egale, drumuri pierdute departe și verdele girului, abia aburii;

Bătrînul visează și ceteaul care o lumina străvezie ca marea cu pești și nu șipă nici o culoare, nu șipă lumina;

E numai un aer ordinc, potolii, în care toate se scriu clar, cum ai scrie pe o tablă neagră: muncă, dragoste, viață.

Gara orașului nostru a rămas de cind mă știu neschimbată, cu toate urgiile prin care a trecut; cutremur, rebeliune, război, chiar și un masacru — ploii, furtuni, zăpezi, viscole — bat niște viscole cumplite prin partea noastră, cind se așterne iarna.

Nu știu cum, dar gara a rămas pentru mine și nu numai pentru mine, pentru întreaga mea generație, greu încercată, un fel de mod al vieții. Ea a însemnat pentru noi, plecarea către moarte și întoarcerea din ea, locul celor mai zguduitoare și mai contradictorii sentimente.

Cind o vedeam că dispărea astupată de coamele dealurilor de silueta semafoarelor, a budelor de ciment sau de garniturile triajului, ne înăbușea aproape, un strigăt. Cind dimpotrivă se mărea, venind spre ochii noștri, scoțind capul după aceleași dealuri, ca o ființă, sentimentul era covârșitor.

Plecarea spre front am făcut-o din această gară, de sub bolta ei uriașă de sticlă pornită din zidul drept, umbrind fotografia multăminti, venită să-și conducă pe cei ce plecau spre necunoscut.

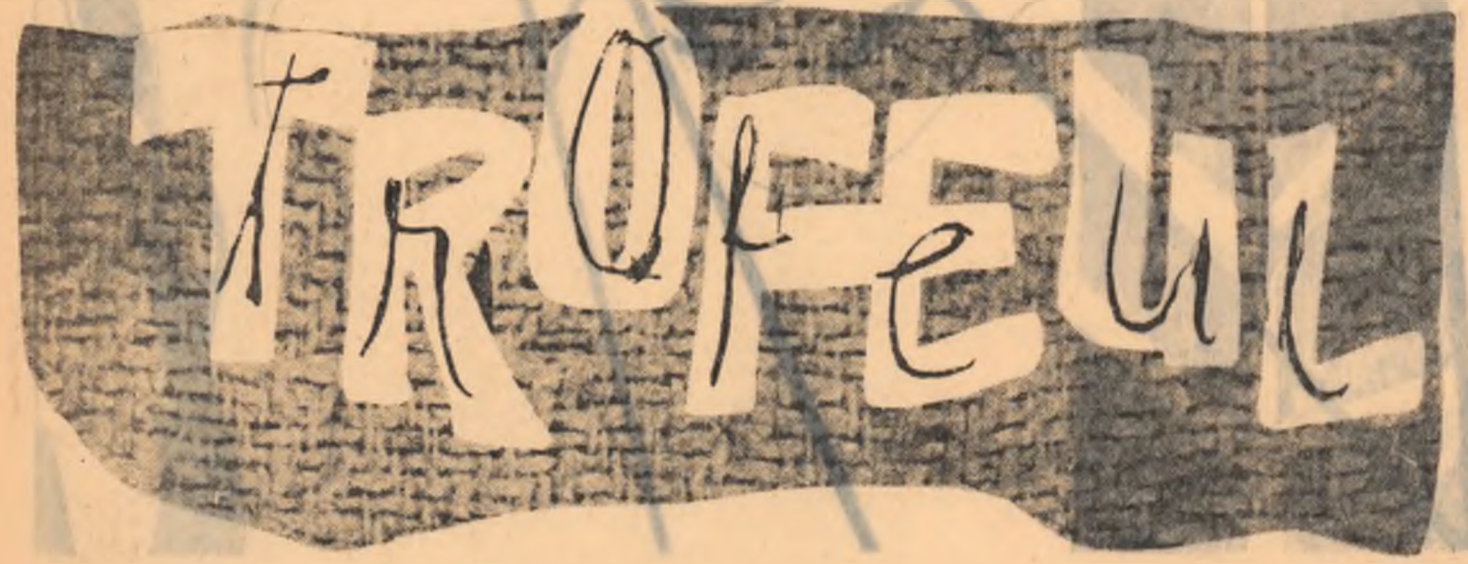
Eu dirijam de frică, și zimbeam, vai de lume ce zimbet, către acel pachet de oameni lipiți unul de altul ca și cind s-ar fi așteptat să fie împușcați. E vorba de familia mea. Mă străduieam să privesc în lacome, să rețină chipul meu, toate trăsăturile, știind ce m-așteaptă. „Aia e mama”, îmi înregistra

sub pătura bancardei din care mustea singele. Pînă la ambulanța din piața gării, unde se imbulzea lumea, cîțiva stropi răzeși din singele familiei mele s-au împușcat pe dalele gării. Așadar, gara asta este stropită cu singele nostru. Pe bancardă vedeam o jumătate de obraz și un singur ochi. Ochiul verde al fratelui se uita la noi, cum se uită un calcan. Restul capului era ascuns sub un maldăr de bandaje. Tata își freca într-una minile cu cîții și spunea:

— Bine-ai venit, bă Petrică, lasă...
Dar ochiul lui Petrică se uita la el, alungîndu-l. Îi implora să nu-l mai privească. Ținea mult la tata, de la el a învățat lăcătușerie. Mindria lui veche ținea prin acest ochi de calcan, izgonindu-l. Ochiul tatii încercați cu un fel de disperare răspundeau acelei priviri: „Măi al dracului nenorocire, ce-o să mai faci tu pe lume, cum o să te descurci?”

Cind ieșiram din gară îi mai spus o dată:
— Bine că ai venit. Restul... vedem noi.
Se întoarce la depou, iar eu rămăsei să mă țin după convoiul de autosanitare.

Priveam un spectacol — convoiul sanitar de culoare kachi

minte în timp ce gura vorbea cu toți deodată, veselă, cu gingălie și buzele palide, pesemne. Mă strîngeau vestonul, centura, bocancii, totul mă strîngea, erau prea mici pentru mine. Mantaua făcută colac și așezată în banduliera era ca totdeauna cu mine. Nu mă părăsise. Răscălaia vestonului strîm mă ustura. Cureaua armei zbîrnind de-a cerneșul pieptului încins de căldură, mă sugruma. Îmi curgea sudoarea pe față, pe trup.

Mama își scotea batista din mince și mă ștergea cu răbdare. Ce gest dumnezeesc pot avea mamele. Și la ce credeți că mă gîndeam: că mă ciurie nemții și mă întorc fără viață și tot așa o să facă cu aceleași priviri înghețate cu care mă adună acum în inima ei, o să mă privească și-atunci iar batista o să-l astupe ori gura să nu mai țipe, ori o să-mi alunge musca de pe buze. Așa o să facă. O să țipe ca toate mamele din mahauna noastră cind îl se aduc băieții striviți sau înecați. O să mă așeze în antreul în care se fac de obicei nunțile și unde se întind morții. De acolo, din antreu, pe urmă în aceleași strigăte, sicutul va fi dus la patasă. Asta numai dacă o să am norocul să mă întorc rînit grav ca frate-meu. M-am scuturat înflorit, dar nu mi-am dezlipit ochii de la mama. Mă uitam într-una la ea, la țirliții îmbrășiți de praful curții noastre, la scările agățate de fustă ca niște podobe sărace.

Iar îmi simt batista bijbindu-mi fața. „Stai, caut s-o rog în gînd, să-mi rămînă în nări mirosul ei!”
Tata e așa cum a ieșit din depou, în pantalonii lucioși de lucru, cu cămașa sură îmbăieșită de etici și cărbune, descheiată la gît, lăsînd să se vadă sternal uscat și cele două clavicle ca două cioturi de aripă oprite între gît și stern minjite de funingine. Obrajii lungi au asprimea celor trăiți o veșnicie în fum. Pare cu mult mai speriat decît mama. Sint băiatul lui cel zdravăn. Pe cel mare, ciumpănit de branduri la Nicolae, tot în gara asta l-au adus. Eram pe aceiași peron și așteptam să se deperte trenul cu rîniți. Tata trecuse ca și acum din atelilor peste linii și stătea lîngă mine, uitîndu-se la omul scurtat de

cu cruci roșii pe el; mașina a treia din cap ducea trei sferturi din fratele meu.

M-am întors acasă. Am luat-o pe soră-mea, măică-mi nu i-am suflat o vorbă, am urcat rîpele deasupra fluviului și acolo pe coasta pierzită, în pustul locului, cu ochii pe apele plumburii ale Dunării i-am spus că fratelui nostru îi trebuie peste vreo lună-două, un cărucior; ca al ologel din poarta bisericii Sf. Ion. Sor-mea a sărit ca arsă în picioare, s-a tras în lături, nimerind cu tălpile în spini, s-a uitat la mine încrunțată și cu mindria rănită a strigat:

— Nu se poate, minți!
Atunci am ridicat și tu din umeri strigînd:
— Ce n-ai da să pot minți...

Țăcurăm apoi, ascultînd vîntul șuerînd cu glasul de șorpi. Privirile ei ca și ale mele căutau, din același impuls, clopotnița bisericii Sf. Ioan, pierdută în grămada de acoperișuri, care se vedeau în vale printre copaci, străzi serpuite și stilpi de telegraf. Numai pentru urechile noastre, sint sigur că numai pentru ele, — schiloada, (poate la ora aceea nici nu se afla acolo) — ajunse la noi o dată cu vîntul, milogea ei; Menta! Menta! Ajutați-mă! Mentaaa!

Înspăimîntată de gîndul cerșitului, femeia ținea pe o scîndură deasupra roților citeva borcane în care zăceau acoperite de praș și muște, batoane verzi de mentă; nu i le cumpăra nimeni.

Spre seară, bărbatu-său o ridică din poarta bisericii, împingînd-o cu furie, spre casă și pe toată strada, chiar de ploua sau fulguia ori cădeau frunze, se auzeau mai bine în zilele goale de zgomote, uruitura roților grosolane și... „Menta! Menta! Ajutați-mă! Mentaaa!”

După scîrpăta, plecărăm din pustia rîpelor negre și ne căutarăm auzind și prin soma: „Menta! Ajutați-mă! Mentaaa!”
A doua zi, fratele muri în mașina din care nu-l scosese pentru că în saloane nu mai era loc!

La uită-te, acum la sora mea. E în pilcul familiei, cu picioarele goale, cum o știu de copilă. M-a condus și ea la gară, după ce, o lună întreagă, (era mai mică decît mine) ne-a pîndit cu alte hainale, cind făceam instrucție pe la Tiglina sau pe la Calica și a învățat cîntecele noastre de pîfani.

I le cînta măică-mi, dîndu-i vești despre obrazul meu umflăt de arși și de nădușală. Cu pietre îi goneau gredații, dar nu plecau. Își fereau picioarele, sîrînd ca țapi și se țirau după coloană, îngîndu-ne:

„Hai pornim la drum,
Hai în munți acum,
Lupta noastră n-a sfîrșit.
Nu-mi mine o să pieri!
Nemții ce ne-au cîropit!”

Acum ea ridea de mine. Cred că era singura care ridea de pe tot peronul. Avea de ce, arătam îngrozitor cu casca pe cap și plin de sudoare, sîrîmbîndu-mă ori de cîte ori mă mișcam. Fiecare smucitură îmi stîrnea dureri. Mai risese ea de mine o dată la un Paște, cind tata îmi luase o pereche de bocanci de ocazie, mici și scroziți, cu o piele tare că abia puteam merge. Mi le-a uns cu grăsime zicînd că se lasă; atîta rău. De cîte ori îi încălțam, călcam ca pe cioburi de sticlă. Ridea ca atunci, împoșca cu hohote scurte aerul zăpușitor, pentru mine și mai de nesuportat decît pentru ei. Scutura capul cu păr blond, tuns scurt și cu ochii albaștri de gîscă neastîmpărată. Pînă la urmă, tata o pocni zdravăn. Se stăpîni să nu plîngă, dar nici nu mă rise.

Ia vezi ce faci cu echipamentul ăsta, îmi atrase tata atenția, după ce făcuse cîțiva vreme. Ascultă ce spun eu. Te duci pe copcă dacă rîmiți cu el.

Auzi tu, mai zise, vezi ce faci acolo. Fii cu ochii în patru. Nu te băga ca prostul. Tu ai mai rămas.

Soră-mea încetă deodată să mai ridă, căutîndu-și albastră se schimbă cu toate că boarea veseliei nu-i pieri cu totul din ochi. Se uită și ea cu luare aminte de parcă atunci s-ar fi trezit din somn și și-ar fi dat seama de tot ce se întimpla. Așa muți i-am lăsat, strînișii unul în altul, pe mama cu batista leacă de sudoare; cind a ridicat-o mi s-a părut că și-o zvîntă.

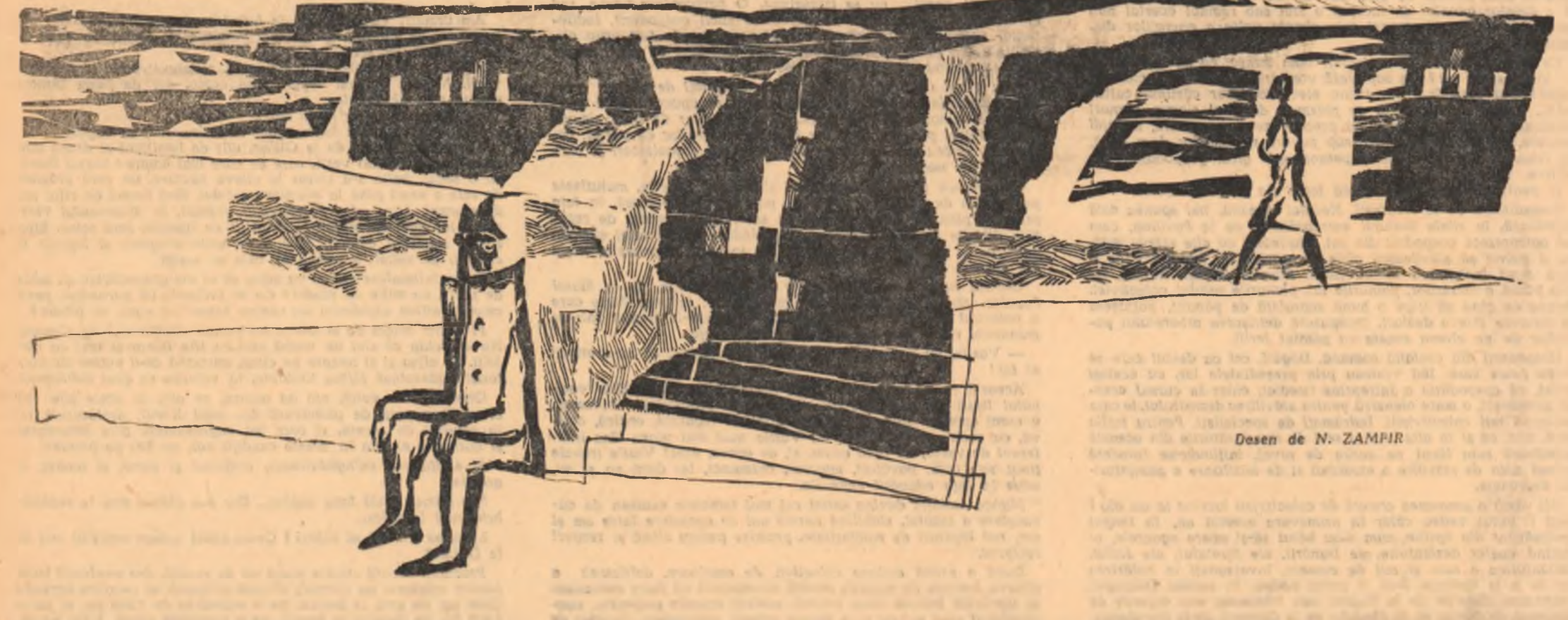
Tata stă întinecat la gîndul că nu mă mai putea oprî și de-acum încolo va trebui să-mi număr ocaziile. Vesela soră-măi înghețase pe buzele care i se stîmberă brusc și se răciseră. Aproprie în fugă gura de bărbia mea, pînă acolo ajunse, trebuî să mă smulg dintre ei, fugind spre scara vagonului; se dăduse plecare. Îi mai văzui alergînd o dată cu talazul multăminti de-a lungul peronului și apoi se oprîră, iar tată își ștergea într-una minile cu cîții.

Dealurile galbene din față cuprinseseră între ele trenul și pe măsură ce pătruserăm în viteză pe liniile de la poalele lor, șterseră spațiul din coada vagoanelor, gara, astupînd-o.

Am trecut prin multe, dar toate se cufundară pînă la urmă în apa neagră a războiului care le înghiți împreună cu mizeria, cu groaza. Le luă locul bucuria triumfului, care-l trăirăm la Brno. Pînă acolo luptărăm cu divizia noastră. O parte rămaseră în spitale, alții în morminte. Nu ne întoarserăm alt de mult cîți plecaserăm, dar ne întoarserăm destul. Printre ei mă aflam și eu, teafăr, întreg, fericit, și, n-am să vă ascund că mă cuprinsese o aprigă dorință de dragoste. Mă chinua aproape tot timpul, dorul de viață și de o iubire mare, curată; de fapt pînă atunci nu lubisem niciodată. Prin toate arterele mele tinere, zăcnea această văpaie și-mi păstră gîndul numai acum. Cîț drum am făcut, numai cu ochii după fete mă țineam. Și slavă domnului, țară ca a noastră bogată în fete, mai rar. Prin toate gările, văzui boierul lor subțiri, cam subțiri ce-i drept, din pricina lipsurilor. Au îndurat și ele ca toată lumea, Drept a strîns cureaua amară ca să trîmle frontului, ceea ce trebuia să fie și-au rupt de la gură. Nu mă lăsa ademenit însă de nici una din acele fete subțiri și frumoase pe unde staționa trenul. Le dădău cite o conservă, le îmbrășai în fugă. Ele se lăsuă bucurase și nepăsătoare fiindcă așteptau flicăii. Văzîndu-ne pe noi, se gîndeau la ei. Nu mă aveau mult și trebuia să apară și ai lor. Cîț era ziua de lungă, tot prin gară stăteau.

— Regimentul cîmpesc Munche, văzutu-l-ați, vinie? Vinie?
Vinie, nurlu, vinie, e în urma noastră! Pînă atunci făcînd-oace să te hrănesc și să te iau puștin în brațe. Să ai putere să-l aștepți, ziceam și le întindeam cîte un pumn de zahăr cubic și altul cu pezmă de război.

In schimb, ele ne dăruiau merele cuibărite între sini și noi le mușcam așa calde. Ne săturau ca pe frați în timp ce clănărăușii și tobosarii satului, veniți și ei în gară, suflau și bubulau asurzitor, lerm de beți, fiindcă toți de-acolo îl convingeau numai cu șicla de pălîncă, să rămînă pîn-o veni „regimentul cîmpesc Munche”. Și așa, încetul pe încetul rămaseră în urma noastră și ochii fierbinți ai ardelenilor și sinii lor plîni cu

Ana Șoț
Poem de dragoste Partidului

Ieri, m-au căutat vînătoarele,
Cîț m-au căutat...
De la miez-noapte, la miez-noapte,
Și mi-au rînit visele, — frumoasele —
În palme mi-a mai rămas,
Cenușă amorfă a stelelor ce-au ar-
În îndălimite,
Și-un tremur de rîndunică
Ostenită de zent...
O, de-aș putea uita,
Cenușă rece — a stelelor de ieri
Și numai fi Comunism
Îți incredinez visele mari,
Ca unei nave ce pornește-n viltoz
Unor,
Visez ca anii mei să semene
Cu păsările albe,
Că toate aștele pentru mine răsar,
Preschimbă-mă în floare și tremă!
Sau într-un cîntec neuitat măcar!
Învăță-mă să-mbrățișez furtuna,
Cu miini de făcărî-nalte pîn-la cer.
Eu cred în stele care nu mai pier
Statornicite-n timp pe toatănoapte,
Vreau înzvelite fără moarte-a ploii
Care se dăruie pămîntului cu sete,
Azur, să mi-l revărs cîntînd în ple,
Să-mi înfrunzească-n suflet pașnic, plopii.
Și fericiți-asa ca niciodată,
Eu ușile-o să le deschid spre larg,
Ca două brațe drepte de catarg,
Să le primesc, tot sincer tulburată,
Cu ochii arși, țără de lacrimi,
Te-am așteptat vîjei de-a rîndul,
Așteptările s-au trecut în cîntec,
Tu ai venit, cald, luminîndu-l.
Dragostea te-a dat, luminîndu-l
Pentru care-ași străbate pămîntul

Să-l înfloresc cu visale,
Să-l încălzesc cu inima,
Dragostea la,
Este demnitatea umană
Spre care tind.
Cind mă vei întreba
Cum am trecut prin viață,
Am să-ți pot răspunde: — Iubiu

Sebastian Costin
Drumurile
Drumurile nu vor să rămîie
Așternute-n văi, în șleaul lor, cumini.
Drumurile se adună în călcîie,
Se prefac în fulgere fierbinți.
Pașii umblă-n liniște, se pare,
Se răstoarnă-n glod, perechi-perechi.
Dar în fiecare pas, în fiecare,
Se răzbură — un drum din cele vechi
Osleneala adunată din atitea bezne
Străbătute de la cap la cap, pe jos,
Osleneala mușcă-amai din glezne,
Face pasu-adînc și dureros.

Platon Pardău
Joc de toamnă
După amiaza, copiii umplu curtea
cu jocuri de toamnă.
Se prefac în lei și caiși — unii,
alii alegară cu inchipule coșuri sub braț,

oîng umerii primilor, ca pe niște crengi nevăzute,
mimînd o toamnă de fructe aurii și roșii.
Apoi vine o pasăre albă,
mimînd frunzele ce-au să cadă, de-aramă;
cu o anume seriozitate, ocașă felță —
mereu e aceeași —
cu o sărutare pregătește arborii
să traverseze iarna.
Le spune ceva în șoaptă —
poate să nu aud eu,
cel de la etajul apropiat al virstei;
Și, deodată, lîvada cea vie
izbucnește într-o gălăgie vioasă,
pe care o traversez de fiecare dată
cu mine, prin iarnă.

Grișa Gherghiei
Ajuns în pragul frumuseții
Ajuns în pragul frumuseții singur
De ce-am strigat
Și mi-am întors privirile în urmă?
Aș fi putut să tănuiesc cărarea
Pe care am urcat,
Și-mbogăindu-mi ochii de culoare
Și de curturii noi,
Să nu vă strig, tovarăși, și pe voi.
Aș fi putut...
Mă doare-acum și clipa ce-a trecut
Pînă-a ajuns la voi strigătul meu.

DEALUL CERULUI

Acum patru ani baba Cuca
avusese în gazdă, în odaie
dînspre drum, un contabil tin-
năr, un bălat de la oraș. Tin-
nărul își adusese cu el un
aparatură de radio și după ce bă-
iatul plecă, la început bătrînei
îi fu urit fără radio. Apoi o
apucă părerea de vînu după
băiat și seara vorbea cu bă-
trînel și despre contabil. Tim-
pul trecea însă, mosul muri
și bătrîna rămase singură.
Această nouă pierdere, mult
mai dureroasă pentru ea, di-
zobă amintirea băiatului.
Acum și dacă ar fi vrut să
vorbească despre el, n-avea cu
cine. Într-o zi — cine știe
cum — își aminti de el și —
își dădu seama că-l uitase.
Memoria bătrînei nu era în
stare să-l reconstituie în în-
tregime: își amintea de exem-
plu de minile băiatului, sau
de ochii lui, de umerii sau de
sprîncenile lui, dar nimic n-ar
fi putut spune: uite, parcă-l
văd deschîzînd ușa sau parcă-l
văd dîndu-și cu ocolon pe
păr. Niște mîini singure nu
însemnau nimic, bătrîna știa
altă lucruri.
Și atunci bătrîna își luă o
maramă neagră, își încălță pa-
pușii cu cataramă albă, închi-
se cămăra, închise ușa la casă,
dădu de mîncare la găini che-
mîndu-le cu glas tremurat
apoi își pe poartă și închise
și poarta.
Pe drum se întîlni cu Per-
sida și-o întrebă:
— Pe dealul cerului or fi
muerile?
— Pe dealul cerului, la să-
pat cucuruzul.
Apoi o întîlni pe Maria și-o
întrebă:
— Cum se sapă cucuruzul
amul ăsta, că tare-i uscat pî-
mîntul.
— Greu, și-i buruiana mare,
îți spuse Maria.
Baba Cuca știa că nici vînd
chipul unui bătrîn nu se păs-

Privirea-i scrutătoare mi-o căuta pe-a mea și cînd mi-o
prînze nu mi-o mai slăbi, rîmase încețată de ea, apăsîndu-mi-
— Degeaba vii la ai mei. Am fost dată. Numai zece zile mai
stau pe-ai. Mă întorc după aceea de unde-am adus făina,
adică la viitorii soți, unde-i mai mult loc de nuntă. N-am ce-ți
face dom'le sergent, rise cu glasul gutural, din care mi se păru
că se năpusti spre mine un fel de întunecime. Nu numai asu-
pra mea căzu întunericul, ci parcă pe întreaga stradă. La un
moment dat, nu-i mai văzui decît dinții albi și bluza lucioasă.
Tase încă mai îmbrîncea bluza aceea împreună cu inima care
bătea dedesupt nepăsătoare ca și stăpina. „N-ai să te atingi
tu de mine cite zile oi avea. N-o să-ți poți lipsi decît privirea de
pinza asta subțire. Ești mulțumit de îmbrășșarea din gară, cu
atîta te-a ales. Pleacă înainte de ti se aprind mințile. Au
mai pățit-o și alții cu mine, ascultă-mi sfatul și șterge-o”.

Pronit locului, sedeam: între mine și ea era doar zidul scund
de scîndură înfundat cu făină, centura mea victorioasă sedea
și ea înfrîntă, părăsită de palma care-i încălzise pină adineauri
catarama.

Bătut și rușinat mă simțeam. Aș fi dat mult să mă smulg din
împietrire și să fiu în stare să o iau la palme cu vorbe grele,
care să-i sfîșie obraji oacheși, dar mai ales să nimicească pri-
virile care nu mă cătau de loc. Fui vrednic de o rugămintă,
pornit din piept întocmai unui geamăt.

— Leanco, dacă mai sint zece zile, lasă-mă să te văd măcar
dată la două zile.

Imi închipui cum arătam la față, dar mai ales cum mi-a su-
nat glasul, de s-a simțit Leanca nevoită, să se tragă îndărăt,
privindu-mă ca pe-un ieșit din minți.

— Spune o dată ceva! strigai eu și mă bucurai în sinea mea
de-o văzui înfricoșată. Zău dacă în clipa aceea eu n-ăș fi fost
în stare s-o împușc, să nu mai cadă pe mina nimeni. Arma era
cu mine, carțușește cu mine și obiectul de a omorî, încă în-
treg. Aș fi făcut-o ușor, dacă n-ăș fi auzit-o spunîndu-mi:
— Așteaptă-mă la fringheria Manzavinatos în fiecă zi la trei.
Știi unde?

Dădui din cap în semn că da.
— Acolo lucrez, don'sergent!
— Bine încuviințai și ne despărțirăm, după ce-i cărai pină-n
poarta casei povara.

Zilele următoare, după ce alergam într-un suflet s-o prind
la ieșire, acolo unde-mi spusese, cutureram cartierul năruit de
focul pus de nemți, în retragere. Priveam cu groază casele sfî-
rîmate, grămizile de moloz năpădite de trosoc, ne jucam încer-
cînd să ghicim ce străzi anume au trecut dedesubtul ruinelor
și cum le spunea înainte de pietre.

Era singurul cartier unde ne puteam plimba nestingheriți. Ni-
meni nu dădea pe-acolo. Ne ascundeam de numeroșii ei frați,
hamali de port care mișunau pe strada degajată de dărîmă-
turi, de lingă chei.

Locul unde ne puteam odihni era o scară de ciment rămasă
dintr-o casă zădărită. Pe ea nu mai avea cine urca. Sta izolată
printre grămizile din jur, ca o arhipă zădărită de beton, ju-
mătate intrată în pămînt, jumătate înțepită în aer. Ca să a-
jungem la ea, călcăm prin maldăre de cărămizi și pietre, prin
gropi, prin birne înegrite de flăcări, Noroc că scara era largă
și încăpeam pe ea, o scuturam cu batista. Serii la rînd, parcă din
durerea mea și a cartierului cu care mă asemănăm, porneau cu-
vintele către fata care stătea mută și surdă, ca o cazemată de
unde în fiecare clipă, mi se părea că o să-mi vină moartea.

Nu sufla un cuvînt, seșea încremenită și nu puteam nici măcar
s-o cert, deși cearta nesfîrșită a apelor cu malurile, cu pîntecile
vasele vechi, cu rădicinile sălcilor și chiar cearta de pe schele
mă îndemna să mă ropod asupra ei, s-o zgîlții și s-o fac să
mă înțeleasă. Tăcerea ei mă silea însă și pe mine să tac, să
ascult vîietul portului, al șantierului, sirenele ațitor vapoare
care mișunau în sus și-n jos sau scîncetul neostenit al eleva-
toarelor țipetele învîlmășite în vînt. După cinci zile, începură
să se audă și tramvaiele. Deasupra agenției N.F.R. și pe majo-
ritatea clădirilor nedărmate, pe catargele vaselor, începură să
se scuture în același vînt nepotolit, steagurile roșii ale lumii
nol.

— Pină cînd o să fi sîlbatică, Leanco? Lasă-mă să te string
puțin în brațe o rugăm tîrîndu-mă pe treptele de jos, privindu-i
piciorarele lipite unul de altul într-o continuă încețare. Încă-
pătînarea ei rămînea de fier. Eu strigam, eu ascultam, mă fereă
liniștea ruinelor întinse să nu m-audă careva. Seară de seară
pină în crucea nopții mă rugam, degeaba. În lumea încreme-
nită de acolo se aflau două miini: una care bătea liniștită, fără
să-i pese de cealaltă care zvîcnea atît de tare, încît putea și
plesni.

Dacă ne-ar fi descoperit cineva, în cimitirul de ziduri moarte
le-am fi părut în ceasurile firzi, două fantome ieșite din adă-
posturile prefăcute în morminte, urcînd pe acele trepte ca
niște păsări ciudate, rîvnind din cenușă către stelele cerului de
mai.

Imi îngădui în sfîrșit, să-i sărut minile, care miroseau tare
a cîneșă îmbibată cu păcură, aici asta făcea, în atelierul lui
Manzavinatos, ungea oțoane.

Nu mai găsi de cuvînt să mai îndur umilirea. Descope-
rișem lingă mine o făptură pătrunsă doar de milă sau frică.
Dacă sufletul în cele din urmă i-ar fi dat ghes, să primească
rugămintea și să-mi fie nevăstă, mindria ei nu putea înțelege
tot ce mi se întimpla.

Ultimele zile, n-am mai căutat-o, lăsa să vină asupra mea
noaptea chinute de nesomn, fierbinți, aducătoare de zvircoliri
în asternut și dorul, care-mi izbea coșul pieptului cu dureri
mai înfricoșătoare ca toate rănile, pe care le-aș fi îndurat în
război. Ieșeam pe prîpa casei de mahala, noaptea și mă gîn-
deam cum o mai fi arătînd scara pustie, și dacă fata mai trece
pe-acolo.

Sor-mea a ris și cînd m-am întors. Dar cînd mă văzu tînjind
ca de boală, cînd imi văzu ochii lipsiți de vlagă, ieșea îngrijor-
ată afară de îndată ce părăseam patul mugdînd ca o flară rî-
nită. Mă lăsa pină-mi mai trecea, și apoi mă ruga, (ca să-mi
fure pesemne gîndul de la durere) să-i istorisesc din război. Zi-
cea ea că așa fac toți frații întorși de pe front.

— Ce vrei de la mine? mă răsteam

— Ce să vreau, decît să-mi spui cum a fost. Ți-e așa de
greu?

— Da, mi-e greu, fiindcă m-am întors fără nici un trofeu.

— Ce-i ăla trofeu? mă întreba puștoaica.

— Răsplata luptei

— Si nu te-a răsplătit nimeni?

— Nu, nimeni.

— Si-al fi vrut așa ceva?

— Sigur că da. Era atît de aproape să primesc și eu o răs-
plată. O găsisem...

— Povestește mai bine din război, lasă trofeul...

Pină la urmă, începu într-adevăr, să-i povestesc, întorcîndu-
mă la durerile vechi. Pe cea nouă o lăsa pradă mirosului de
lilie, care îmbăta nopțile, și-mi înăbușea răsuflarea aprinsă.

Eugen Teodoru

zilei. Avușese un glas frumos
odinioară și cîntecodată și acum
tresărea în cîntec ceva din
frumusețea lui de altădată.

Femeile o ascultau. Cucuru-
zul era mic, abia ajunsese pină
la solduri și pe măsură ce
cînta, lună de lună cucuruzul
creștea. Creștea pină la briu,
pină la piept, pină la umeri.
Anul ăsta va fi cucuruz mult,
oamenii or să aibă de toate și
cucuruz și bucate.

Apoi începură să vorbească
despre contabil.

— Asta a fost în anul cînd
a venit contabilul, spuse Flo-
rica.

— Ardeleanul ăla, spuse al-
ta și începu să ridă cuprînsă
de amintiri. Ardeleanul cu că-
mașă albă.

— Ți-a cu cureață lată, care
juca pină îi plesnea cureaua,
spuse Domnica.

— Ți-a tu, fotbalistul. Ți-a
extrema dreaptă spuse Dorca.

— Ți-a care îi scria pe oa-
meni cu pămînturile cînd a
fost înscriserea spuse alta.

— Spătiosul, nu-i fîneți min-
te? Ți-a care miroșea frumos,
spuse alta.

— Ți-a crețu, bucălatu, Ți-a
frumosu, tu, care cînta la a-
cordeon.

— Ți-a care a învățat mie-
rile să joace volii, Ți-a cu că-
mașă albă.

Toate femeile vorbeau și
Cuca asculta și căuta să-și

ami tească de el. N-avîșese
niciodată pe nimeni și bă-
tutul ăsta fusese ca și co-
pîlul ei și acum se gin-
dea cu trîstețe la el. Dintre
toate femeile o singură fată
nu vorbea, săpa îngîndurată
mai departe. Pentru că își
căuta de lucrul ei o lăuă cu
mult înaintea celorlalte. Ea
nu-l cunoșcuse pe contabil,
acum patru ani era încă elevă
la școala elementară dintr-un
sat vecin. Cu patru ani în ur-
mă fusese un copil, dar timpul
treceuse, acum avea 18 ani și
cu toate că nu-l cunoștea pe
contabil gîndurile i se tulbu-
rară. Se întoarse rîzînd spre
femei.

— Și era frumos contabilul
vostru? întrebă ea.

— Ce mai mustăcioară
avea, spuse o văduvioară.

— Și mai avea și motoci-
cletă spuse alta.

— Că nu mai pot eu că avea
motocicleta spuse Dorca.

— Și mai avea și motoci-
cletă spuse alta.

— Că nu mai pot eu că avea
motocicleta spuse Dorca.

— Și mai avea și motoci-
cletă spuse alta.

— Că nu mai pot eu că avea
motocicleta spuse Dorca.

— Și mai avea și motoci-
cletă spuse alta.

— Că nu mai pot eu că avea
motocicleta spuse Dorca.

— Și mai avea și motoci-
cletă spuse alta.

— Că nu mai pot eu că avea
motocicleta spuse Dorca.

— Și ce-mi pasă mic de el?

Sorin Titel

FIUL UZINEI

de ION CHIRIC

Desen de EUGEN MIHĂESCU

Copil fără nume,

la viață
m-am trezit cu suflet deșert,
fumez în văzduh clozuri de case
și limi în aerul fier —
simțeam cum o rază de soare
veneă ca să-mi moară pe gură,
întîndu-mi surisul cu ea,
lăsîndu-mi cenușă și zgură.

Virtele mele apăreau desulate,
premar zvirlii din mățele lor,
cum pul din culburi,
luai în virtute

de vînt
de cerșetor,
C-o înfruntare amară lucm
cioburi de geamuri cu frînte reflexe.
acoperisuri preschimbate de vînt
în tășuri metalic sunînd,
și-ncercam să mă joc,
dar jocul imediat se spărgea
rămînd ca un abur suav
peste timpla copilului grav...

Atunci imi bătu în auz
o aspră voce de om,
voce, vertebrată de simțul miniei.

— „Băile, în tine păstrezi
îndurerată paloarea stihiei
și a neliniștei carbonizate
în clipse care
în porțile devenirii

porniră a bate.

Cețuri încet se deslîșiră,
astrele vin mai aproape,
dar în acest peisaj de ruine
strălucirea lor

se-opleacă gîmlită,
nu-norpo.

Visele tale
scrișnesc,
se ciocnesc
și-năbușite
ca stelele loamnei rămîn
la stîlul rece, de gheacă,
al zăpezilor sin'

Mă privește. Nedorător,
sub razele sale mă ține.
Ca două cloace ochii săi mă lovesc:
și cum stau răstîgnit
pe nicovla răscruții de drum,
deodată

mă fulgeră-n tîmplă

un gînd:
nu cumva, nu cumva, chiar acum
adolescența la porți a bălît, tremtînd?
Omul imi cuprinse umenii slabi

— „Băile,
cu pus între tine

și norii de umbră

crîmpe de soare.
Incordează-ți auzul acum!
peste noi, peste frunțile noastre
o vibrație trece, felină, —
ea vine din vale
din marea, puternica noastră uzină”.

II

Uzina!...
Cum putăie din nări de cuptoare
flăcări și fum și miresme
de vuet prelung și de soare.

Nici o umbră în jur, nici o zbatere lasă.
Oțelul e-n clocol, în bucle concave
se sală și unduie neliniștit,
cu toate încandescentele-i grave.

N-au astîmpăr, nu, oțelarii,
Cu priviri străpungînd prin sicile de
cobalt

cercează din clipă în clipă
sufletul lichid
al acestui cuplor,
i-ascultă invizibilele lui diapazoane,
își mlădie trupuri, zvînesc
și-n fiecare gest al lor
au ceva prometeic,

ceva arzător.

Uite-i! zîmbesc
uite-i! glumesc,
iar unul începe să cînte,
pe cînd minile nu-i încețază
să plămădească o lume,
să o frămînte.

Scintelle își joacă dansul besmetic

Oțelarii însă le lasă în pace,
printre ele-și deschid șerpului culuar,
și trec dintr-o parte în alta,
pe frunți purtînd

aurore de jar,
caure de game,
dogoare-și preface fruntea în nor,
ce plouă într-una,

prevestitor.

Mi-i teamă,
— drept să vă spun —
mi-e teamă.

O flăcără jucîndu-și topite rubine
se urcă în sus, pe fața, pe tîmple
și pină la urmă, ea însăși
își curge, însumată, prin vine.

Abătut mă retrag
între ușile halei;
spre cer se înalță din coșuri
nori de fum și de zgură:
mișcîndu-se grei
amintesc de o viață

scrișnînd a metale.

— Hai fiule, lasă trîstețea,
sufletul îi-l desghioacă din hainele ei
și lasă să treacă soarele-n tîne,
chiar dacă-ți smulge dureroase scintile...

Molcomă seară. Merg la culcare
orele zilei.

În fruntea cerului
oamenii bat
cu uneltele bocănitoare.

Și cad spre pămînt, jucători,
fulgi de ninsoare și de talaz
și flutură, sus, salopete albastre,
ca pavilioane pe nave-n tangaj.

Străzile și-au pus cămașă de lună
și străbat cu zîmbete imense orașul,
amintirile rămîn în penumbră —
doar un ochi al simțirii
poate prin ele să vadă,
frontiere să pună-n memorie
ca foije de soare-ntr norii
ce pornesc în vîrtejuri să cadă.

În pieptul cerului
oamenii bat
cu uneltele bocănitoare.

Îndrăgostii se grăbesc la tramvai,
își trec unul altuia o glumă, un suris —
nicicum ușuratici,

ei
întîmpină viața cu suflet deschis.

III

Și-au lungit, și-au lășit
pomii, casele, umbra.

Cerul e-nălțat
de Călea Lactee
ca niște brațe strălucitoare
de bărbat, de femeie.

Un fremit nou se infiltrază în mine,
dogoarea imi trece peste frunte în zbor,
brațele parcă-s în vigoare mai pline
și simt din inimă cum se destramă
norul de umbre apăsător.

Limpede vînt, albastru și pur,
imi pătrunde cu chiol prin sînge.

Nu-i alung,
aripa lui
aproape de soare

mă-mpînge.

Și-ncip să-ndrăgesc
curbele-acestea de flăcări în adînc
pătrunzînd

destăcînd minerale,
topînd minerale
din sufletul acestui pămînt.

Din ușa halei
privesc sus —
ce limpede-i sus —
fruntea cerului

din neguri a fost desfundată
la noaptea imi plînge în urmă,
ca o femeie iubită cîndva, dar uitată.

„Se ghîntesc oțelarii, zîmbesc,
pesemne prea mult m-a furat
acest dans de idei, acest orizont,
încît însuși auzul
în zgomotul pașilor trecuți peste fibre
a fost înfășurat;
Se ghîntesc și zîmbesc:
mi-au văzut bucuroși
chipul de lumină transfigurată.

O, cite căi se deschid
pentru tine, luminozitate!...
Ornicele-acleiate-n trîstețe
sînt gingave, fără ecou,
ca o baghetă
ce trebuie topită din nou.

Cînteca — neobosii cărăuși
de aspirajii ce zăduie cerul —
se revarsă-n toarete,

inimi cuprînd,

vibrează prin hală,
iau de piele și zvir! în flăcări
vremea posacă și gerul...

IV

Mă grăbesc spre uzină, chemat
de scăpărătoarele ei curcubeie,
străzile parcă-s mai largi,
soarele-n noapte

n-a încetat să scintele.

Mă însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

Ma însoțesc saluturi, în cale imi ies.
Oțelarii-s uniți, prin același suris;
pe frunte uzina curînd le va pune
un cer de lumină peste vecuri întins.

artă e incomparabilă cu copierea vieții, și tânărul prozator și noi toți e bine să ne reamintim, din când în când, și acest adevăr. Scrierile noastre nu pot fi decât pasive fenomenele, evenimentele plane de dramatismul vieții.

Alături de tinerii prozatori amintii mai sus, lângă revista noastră „Scrierile bănețean”, s-au mai dezvoltat și prozatori ca Vasile Crețu, Constantin Păscu, Horia Vasilescu, Al. Dragomir-Eștețeanu, N. Buzoie și alții.

Vasile Crețu și Constantin Păscu vin în mijlocul nostru mai ales cu poezia și naturalitatea vieții noi sătești. Cunoașterea acestor realități se face însă, și la ei, uneori din „amintiri din copilărie”. Vasile Crețu cunoaște realitatea satului contemporan, e adevărat, mai direct, descinde din ea. El posedă o cunoaștere amănunțită a gesturilor firești ale țărânilor, a opticii sale, a tăcerilor și gândurilor sale intime, pe care le surprinde cu minuțiozitate și pe marginea cărora aduce observații realiste profunde. Însă și Vasile Crețu rămâne uneori la periferia problematicii cu adevărat majore a satului socialist de azi. Preferă uneori țărâni ciudați, simboluri ciudate, față de care semnificațiile profunde ale conflictelor autentice rămân palide.

Constantin Păscu, delicat pastelat al naturii campestre, surprinde oameni dotați cu profundă poezie și frumusețe morală, în schițele sale cele mai realizate, ca: „Utriciu, Noaptea albă, Necunoscutul, Cerul. Sobrietatea observațiilor sale, stilul său sugestiv, direct, capacitatea de a contura caractere viguroase sint calități care anuntă un prozator original.

Sint unii dintre tinerii scriitori care au iluzia că se descoperă meru într-un stil sau altul. Această autodesoperire formală ține însă numai de un subiectivism acut. Veritabilă autodesoperire o vom face doar sub imperiul realității contemporane. Afirmăm o personalitate în scrierile tale înseamnă a afirma un înalt manism, înseamnă a lupta pentru om și pentru desăvârșirea morală și spirituală. Se pare că întreaga istorie a literaturii list-socialiste (din care nu ne putem exclude nici noi, tinerii scriitori) poate fi considerată ca o istorie a luptei pentru omul nou, o istorie în care se reflectă dezvoltarea multilaterală, armonioasă a personalității umane a epocii socialiste.

Eroul nostru, eroul de azi, eroul despre care scriem este deosebit de toți eroii celorlalte epoci. El este deosebit prin vorbă, prin fapte, prin influența lui colosală asupra celor din jur, prin frumusețea și patetismul lui covârșitor, pus în slujba marilor întreprinderi sociale și spirituale.

Personalitatea noastră de viitori prozatori ține și de crearea unor asemenea eroi.

SORIN TITEL (Caransebeș)

Deși când scriem sintem singuri, și sintem primul judecător al lucrărilor noastre, scriem pentru toți.

Mijlocul este de a descrie realitatea sint mult. Mi se pare că, într-un fel sau altul, toți sintem rodul experienței noastre de viață. Solohov, fără o bogată experiență de viață, nu ar fi dat „Pe Donul liniștit”. În privința aceasta avem o datorie de onoare: aceea de a ne face viața cât mai interesantă, de a trăi cu cât mai multă pasiune în actualitatea socialistă.

Comoditatea este legată și de lipsa de experiență. Cred că este binevenită inițiativa de a porni o campanie împotriva mediocrității.

În viitorul apropiat voi termina o lucrare, pe care am și început-o, despre o localitate de provincie. Voi vorbi în ea despre fii de mineri, despre tineri intelectuali, deși nu vreau să scriu o literatură „provincială”. De altfel, despre muncitorii de la Balta Sărată, am scris mai multe schițe. Vreau să arăt în această lucrare că poporul nostru trăiește ascăzi o viață liberă și luminoasă.

MIRCEA MICU (Arad)

Sint de 3 ani dascăl în comuna Podgoria și trăiesc în mijlocul colectivităților. Nu scriu proză. Am scris unele reportaje pentru ziar, dar imi adun material din viața pe care o trăiesc alături de acești oameni și consider că acest material ar fi interesant pentru oricare din săsă.

Casa de creație ne-a ajutat în muncă, revista „Scrierile bănețean” ne-a cerut materiale și ne-a publicat. Revistele de la București, mai puțin. Scoteșcă că este necesară o legătură mai strânsă și mai continuă cu noi. S-ar putea realiza, eventual, deplasări pe teren, documentări mai frecvente. Din București nu prea am primit sprijin. În schimb, repet, Casa de creație a regiunii Banat, ne-a ajutat mult.

ȘERBAN FOARTĂ (Timișoara)

Critica în cercurile literare este o chestiune care nu s-a discutat până acum. Cenuclul de pe lângă revista „Scrierile bănețean” nu are o critică organizată și competentă. După cum s-a putut vedea, critica de la revistele literare din București evită discutarea creației noastre. Apar numai note. Într-o astfel de „Notă” din „Contemporanul” se facea de curind o critică superficială în legătură cu două poezii ale noastre.

Un poet nu poate fi popularizat decât prin confruntarea directă cu publicul. Aș propune fie acordarea de spații mai largi în reviste și ziare creațiilor din cercurile literare, fie — ceea ce ar fi ideal — publicarea lucrărilor lor în pliante lunare.

Cred, că la mai puțin de o lună de la „Săptămâna poeziei”, propunerea aceasta ar putea fi auzită.

Traian Filimon

Încredere

Mi se pare că-n mine se zbat dublul de cîntec, precum pămîntul poartă nucleu de foc în pîntec. Dar mîna care știe uneltii temelii Mi se sîta să-și spună frîmțitul cu condolu.

Ci spre intruchiparea puterii depline M'întreabă partidul încredere în mine, M'întreabă frumosul și înțelegerea țării, M'întreabă în suflet și să le dau cîntării.

Și cîmpul recunoștinței, cînd erou în zori pe schele Pui în mortarul proaspăt și cîntecule mele, Să-mă înțelegese țara că niște zvelte jeteri... Rămîn dator pe viață acestei mari încrederi.

„— Ai sădit un pom?” — „Nu” răspunde el. — „Ai avut un prieten?” — „Nu”. — „Ai iubit o femeie?” La răspunsul omului că n-a iubit nicidecum, „Judecătorul”, mînios, îi trimite în iad. Povestea aceasta spune mult. Ar fi inutilă demonstrația că dragostea adevărată își aduce ferice. Sporirea timpului liber, condițiile mai bune de trai și perfecționarea morală a omului, pot îmbogăți cu elemente noi discuția despre etica dragostei.

Ce se întîmplă, însă? S-a creat parcă un consemn să nu se scrie despre problemele mai delicate ale dragostei. Pe stadiioane, în ștranduri, în stațiunile de odihnă, poți vedea corpuri goale, dar în nici o carte nu vei întâlni ceva scris despre frumusețea corpului omensc, a dragostei fizice. Aceasta nu e nici primitiv, nici scabros, nici pornografic. Erol unor cârți se îndrăgostesc însă numai de calitățile morale ale femeii, de dexteritatea ei de a minui uneltă. Dar există o atracție firească a bărbatului față de femeie, care nu poate fi evitată ipocrit. Ochii bărbatului privesc și picioarele, și trupul femeii, și privirea aceasta nu are, în sine, nimic rușinos. Dragostea nu e „sfințenie”. Aici, scriitorul poate întâlni și elemente ale noului socialist, și elemente ale vechii morale burgheze.

Sentimentele de dragoste, viața în familie a muncitorului nu se bucură de atenția majoră a scriitorilor. Literatura nu poate educa, dacă nu înfățișează viața cu contradicțiile ei puternice.

Să dau un exemplu hunedorean. Acum citeva luni, adunarea generală a organizației de bază de la exploatarea țărilor din I.C.S.H. a înfierat faptele nedrepte ale mecanicului auto Măgălie Constantin. Înainte de a se lua vreo hotărîre, președintele prezidiului a dat cuvîntul lui Măgălie. Acesta s-a ridicat și, cu un glas iriat, a apostrofat pe cei care au îndrăznit să spună adevărul despre el. „Nu m-am amestecat în viața voastră și de aceea nu admit să mă ponegrăiți”, a spus Măgălie. „De viața mea particulară dispun numai eu și, ca atare, mă comport așa cum cred de cuviință. Resping acuzațiile voastre pentru că nu sînteți competenți să mă judecați”.

Cum a ajuns muncitorul Măgălie Constantin să se comporte într-un mod atît de netovărășesc? Ziarul uzinelor a arătat că, suflulește, Măgălie este bolnav. În anul 1943 a cunoscut-o pe tînăra Vasile Elena. Povestea lor de dragoste avea romantismul celor 16 ani. Cei doi tineri au hotărît să se căsătorească. Dar vremea trecea și Costică Măgălie a început să evite discuția cu privire la căsătoria lor. Într-o zi, Elena, plină de fericire, i-a spus lui Costică: — Dragul meu, vom avea un copil. Dar în loc

LAURENȚIU CERNEȚ

(Timișoara)

Pornind de la faptul că nu ne este indiferent dacă scrierile noastre stăruiește poporul sau nu, dacă scrierile noastre place sau nu, așa vrea să spun următorii: Unii dintre scriitorii maturi, după ce au epuizat ceea ce pot scrie despre lucrurile unde trăiesc și muncesc, trec într-o lume în care nu au trăit efectiv. Cei tineri fac altfel: s' presupunem că am 30 de ani, că m-am născut la țară, am făcut școala la oraș și lucrurile într-o uzină. În timpul liber scriu. Despre ce scriu? Despre viața colectivităților pe care nu o cunosc, căci atunci cînd eram la țară, acolo nu exista o viață colectivă. Natural, esecul este inevitabil. Nici nu mă gîndesc să scriu despre uzină, unde trăiesc în fiecare zi. Un student scrie despre tot, numai despre viața de student nu. În caz că muncesc la C.F.R., cele mai bune lucrări ar trebui să fie inspirate din această viață pe care o cunosc în profunzime.

Aș vrea să citesc povestiri și romane chiar, despre viața studențescă și așa dori ca studenții să nu aștepte să devină academicieni pentru a scrie abia atunci despre viața studențescă și, chiar, despre dragoste.

LIGIA CHIRIȚĂ (Timișoara)

Cercul literar al grupului C.F.R. din Timișoara, cred că este cel mai tînăr din cele reprezentate aici: luna trecută a împlinit un an. De aceea, realizările noastre nu ne putem mîndri în măsura în care au făcut acest lucru reprezentanții altor cercuri literare. Cu atît mai mult ne bucurăm faptul că referatul prezentat de tovarășul A. Dumbrăveanu a amintit totuși desigur cercul nostru literar, scoțîndu-i în evidență activitatea de creație a textelor pentru brigăzile artistice de agitație.

Faptul că și la această conferință, ca și la alte ședințe, cercul nostru literar a fost etichetat ca producător al unor texte de brigadă, mărturisesc că nu ne bucură prea mult.

Dacă ar fi așa, dacă am scrie numai texte, ar trebui să fim criticați. În realitate, dintre cei 17 membri ai cercului nostru, numai 3 se ocupă de texte de brigadă. Majoritatea membrilor cercului sînt muncitori. Oamenii care, după o tură pe locomotivă, vin seara la clubul C.F.R. și se ocupă de artă. Cei mai mulți dintre ei sînt poeți.

Dacă nu am fi primit ajutorul partidului, cel al organizației de bază din cadrul C.F.R.-ului, nu am fi putut ajunge la rezultatele pe care le-am obținut.

Însă poate totmai pentru faptul că acești oameni lucrează în tot timpul zilei pe o locomotivă, majoritatea creațiilor lor sînt pe teme sentimentale. Le place să scrie despre lună, despre stele, despre banca din parc etc. Totuși ne bucurăm că există chiar asemenea creații care demonstrează că există o sete de frumos. Am ajuns după un an de zile — și aici trebuie să mulțumesc și ziarului „Drapelul roșu” care ne-a ajutat — să-i convingem pe acești tovarăși să scrie despre munca lor. Bineînțeles, trebuie să mai lucrăm mult. Astăzi, poeții noștri vorbesc și despre alte lucruri, de pildă despre eliberarea popoarelor de sub jugul colonialist, despre munca de zi cu zi a cefeștilor.

ILARIE HINOVEANU

(Craiova)

Noi, cei din regiunea Oltenia, ne prezentăm la această consfățuire cu o situație a activității literare îngrijorătoare de slabă față de ce s-ar fi putut face.

Dacă Uniunea scriitorilor ani de zile nu s-a îngrijit de remedierea situației de la filiala Craiova, dacă organele locale n-au întreprins încă nimic în vederea îmbunătățirii situației, profităm de ocazia acestei întîlniri pentru a ne exprima nemulțumirea față de această stare de lucruri.

Lucrez, ca inginer, într-o uzină constructoare de mașini din Craiova. „Contemporanul”, „Gazeta literară”, „Lucașul”, presa literară pătrund în uzină, sînt citite de muncitori, de tehnicieni, de ingineri. Dar filiala noastră, care se găsește în apropierea acestor uzine, nu ne face de loc cinste.

Sedintele de lucru ale cercului filialei erau întinse în timp, mereu amînate și prost organizate. Ce impresie și putea produce celui invitat la ședințele cenuclului cînd găsea pe usa filialei prins un bițel pe care scria: „Ședința se amînă din motive...” și se pare că nu de fiecare dată aceste motive erau întemeiate.

Cum să crească talentele literare cînd nu sînt sprijinite? Cum o să apară culegeri literare? Pentru aceasta trebuie un om de înimă mare să alege, să se zbată, să pună tot sufletul.

Ascultam raportul tovarășilor de la Hunedoara. Ce lucruri frumoase au realizat, ce elan înereșc caracterizează munca lor! Consider că este absolut necesară analiza de urgență a activității filialei de la Craiova și luarea de măsuri care să producă o cultură în activitatea literară craioveană.

Not avem încrederea și forțele necesare. Sintem convinși că, după reorganizarea așa cum trebuie a muncii filialei, lucrurile se vor schimba și că se vor obține rezultate mult mai bune.

Pentru noi, scriitorii tineri, condițiile în care trăim și muncim sint cu totul altfel în raport cu acelea în care erau nevoiți să scrie în regimul trecut înaintașii noștri. Pentru noi căile pe care mergem sint limpezi.

Modestele mele rezultate obținute pînă acum m-au făcut să înțeleg din ce în ce mai mult că mai departe nu voi putea merge decât nu-mi voi însuși continui învățătura marxist-leninistă, ideologia și politica partidului nostru, dacă nu voi adînci în continuare cunoașterea estetică. Și, evident, cunoștințele căpătate va trebui să le împletesc cu munca migăloasă de zi cu zi asupra manuscrisului.

ION MEITOIU (Casa Centrală a Creației Populare)

Am avut prilejul să particip la aproape toate consfățuirile regionale cu membrii cercurilor literare și sint bucuros să constat că, de pildă, numai în ultimii doi ani procesul apropiierii de viața a membrilor cercurilor literare, procesul creșterii continue a măiestriei artistice a multor tineri, îmbogățirea tematică a lucrărilor lor — au devenit lucruri evidente. Aceasta o demonstrează destul de bine, cred, însuși faptul că în anul care a trecut am fost prezente la Casa Centrală a Creației Populare și Uniunii scriitorilor, de către Casele regionale de creație, 46 de culegeri cuprinzînd lucrări ale membrilor cercurilor literare sau texte literare pentru brigăzi artistice de agitație, culegeri de folclor poetic contemporan, texte pentru cîntec de masă etc. În anul acesta, numărul unor astfel de culegeri a crescut simțitor. Acest lucru este desigur îmbucurător, dovedind largile posibilități de afirmare a elementelor talentate din cercurile literare și din colectivele de creație ale brigăzilor, posibilități oferite cu generozitate și dragoste de către organele de partid și de stat, precum și creșterea calității culegerilor datorită maturizării talentului multor tineri scriitori, ca urmare a cunoașterii adevărate a vieții noastre noi. Cu toate acestea, trebuie spus că unele din culegerile trimise de către Casele regionale de creație — și acest lucru a fost subliniat de altfel și în raportul Uniunii scriitorilor — nu reușesc să satisfacă pe deplin cerințele legitime. Este regretabil că unora parvin, și nu în mod întîmplător, forțurile care sint chemate să îndrume, să cerceteze și să avizeze, în ultimă instanță, asemenea culegeri, lucrări care nu pot reprezenta cu cinste regiunile respective.

să se bucură, Costică s-a posomorît și n-a pregetat s-o alunge pe Elena. Cîteva zile mai tîrziu, Costică s-a „împrieteni” cu o altă fată. Elena îi a crezut și ea cuvîntele dulci pe care Costică le rostise odinioară Eleni I. După un timp, cea de-a doua „soție” a născut și ea un copilă. Imediat, Costică și-a părăsit familia și s-a mutat în alt oraș unde s-a căsătorit cu Elena III. Nicidecum în ea n-o duce mult în scurt timp divorțează. Urmează cea de a patra soție, care îi naște un nou copil. Chipurile nu se înțelege nici cu aceasta și, cu copil cu tot, o alungă din casa. La o săptămînă numai după această întîmplare, în apartamentul lui Măgălie se mută tînăra Dăian Elena, Elena V.

Este evident că ne aflăm în fața unui om ale căru sentimente umane s-au alterat, un om care își bate joc de dragoste. Recent, băiatul cel mare al lui Măgălie a venit la Hunedoara. N-a găsit în Constantin Măgălie un tată. Uzina a devenit părintele copilului: ea n-a putut să privească cu nepăsare viitorul fiului lui Măgălie. Băiatul a fost angajat și în curînd va deveni muncitor calificat. Dar ceiații doi copii, care nu știu nici ei ce înseamnă cu adevărat cuvîntul tată? Este condamnabilă purtarea acestui om.

Un alt exemplu. Nu de mult, ziarul din Hunedoara a publicat apelul unei fetei: „Mamă, rămii cu noi”. Ce se întîmplase? După 14 ani de conviețuire, familia Vlad a intrat în Impas. Soția, Vlad Florica, a cunoscut un tînel, pe nume Oniga Ioan, elev la școala serală din Calan, și a hotărît să-și părăsească căminul, să-și abandoneze cel doi copii. Strigătul copilului, „Mamă, rămii cu noi!”, a zguduit mult inimi. Și se prea poate ca opinia publică s-o trezească la realitate pe această femeie, care renunță la copii în numele unei fericiri probabil iluzorii.

Adesea, pînă la adînci bătrînet, te urmărește înțitul chip al dragostei. Am citit recent două povestiri de dragoste ale lui Mihai Dragomir. Mă întrebam dacă cineva poate trăi cu adevărat simțămîntele din acele versuri. Mai ales poezia „Acum” este îngrijorător de nepăsătoare. Totul se petrece într-o singură noapte rece, eroul se bucură de despărțire și teoretizează plăcerea de a „redeveni persoane singulare”. Iată poezia:

Acum — e bine. Iar sintem străini, Nicidecum din mine nu-îl ai tîu, Nimica. Tăceri, și-atîc, trecînd prin braz și pînă, S-au dus de mult nesomnu-n doi, și frica.

Și ca-nainte de-a ne fi știut, Redevenim persoane singulare.

Am să revin, în acest sens, cu un exemplu. Un cerc literar din regiunea Oltenia, mai precis din Turnu-Severin, ne-a trimis un fel de dare de seamă în care se semnală, între altele, că la o ședință a cercului, s-a citit și s-a ascultat „cu mult interes” un fel de dramă în trei acte, intitulat pare-mi-se „Sclava Teodot” și în care, pe parcursul a 70-80 de pagini, se arată dragostea cu zguduitoarele ei chinuri nutrită de o sclavă pentru împăratul roman Traian, venit cu oștile sale să cucerească Dacia. Aceasta lucrare a fost concepută într-o perioadă în care pe șantierul naval din Turnu Severin, pe câmpurile colectivizate ale regiunii răsună intens ritmul vieții noi.

Nu de mult, un tînăr învățător, membru al unui cerc literar din nordul țării, ne-a adus la Casa Centrală a Creației, cu scopul de a fi publicat, un roman cuprins în foile a 10 caiete dictando, roman care se referea la campania lui Mihai Viteazul în Ardeal. Lucrarea era slabă, datorită incapacității autorului de a investiga în profunzime faptul istoric, de a surprinde semnificația lui Cînd l-am rugat să povestească despre munca lui de învățător, omul nostru a relatat aceste lucruri atît de plastic, de veridic, de emoționant, încît, dacă aș fi avut la dispoziție un stenograf, l-aș fi trimis pe învățător cu un reportaj destul de bun direct la redacția revistei „Lucașul”.

Tovarăși, consfățuirea noastră a avut drept scop ca, pe lângă împărtășirea reciprocă de experiență în domeniul creației literare, al activității propriu-zise a cercurilor literare, să cimentez legăturile dintre aceste cercuri și organele tutelare, să sporărească grijă noastră în organizarea mai temeinică a muncii în cercurile literare. Casele regionale de creație, ajutate de comitetele regionale de cultură și artă, de consiliile regionale ale sindicatelor, ar fi bine ca, paralel cu organizarea unor documentări ale membrilor cercurilor literare în fabrici, uzine, san-

Am să revin, în acest sens, cu un exemplu. Un cerc literar din regiunea Oltenia, mai precis din Turnu-Severin, ne-a trimis un fel de dare de seamă în care se semnală, între altele, că la o ședință a cercului, s-a citit și s-a ascultat „cu mult interes” un fel de dramă în trei acte, intitulat pare-mi-se „Sclava Teodot” și în care, pe parcursul a 70-80 de pagini, se arată dragostea cu zguduitoarele ei chinuri nutrită de o sclavă pentru împăratul roman Traian, venit cu oștile sale să cucerească Dacia. Aceasta lucrare a fost concepută într-o perioadă în care pe șantierul naval din Turnu Severin, pe câmpurile colectivizate ale regiunii răsună intens ritmul vieții noi.

Nu de mult, un tînăr învățător, membru al unui cerc literar din nordul țării, ne-a adus la Casa Centrală a Creației, cu scopul de a fi publicat, un roman cuprins în foile a 10 caiete dictando, roman care se referea la campania lui Mihai Viteazul în Ardeal. Lucrarea era slabă, datorită incapacității autorului de a investiga în profunzime faptul istoric, de a surprinde semnificația lui Cînd l-am rugat să povestească despre munca lui de învățător, omul nostru a relatat aceste lucruri atît de plastic, de veridic, de emoționant, încît, dacă aș fi avut la dispoziție un stenograf, l-aș fi trimis pe învățător cu un reportaj destul de bun direct la redacția revistei „Lucașul”.

Tovarăși, consfățuirea noastră a avut drept scop ca, pe lângă împărtășirea reciprocă de experiență în domeniul creației literare, al activității propriu-zise a cercurilor literare, să cimentez legăturile dintre aceste cercuri și organele tutelare, să sporărească grijă noastră în organizarea mai temeinică a muncii în cercurile literare. Casele regionale de creație, ajutate de comitetele regionale de cultură și artă, de consiliile regionale ale sindicatelor, ar fi bine ca, paralel cu organizarea unor documentări ale membrilor cercurilor literare în fabrici, uzine, san-

Nicolae Dolingă

Cules in ajun de război

Soarele sîngeru asfințea în podgorii și parcă lusează loc cîreșii amari. Tipetele călătoarelor păsări tăiau strîmb bolțile soarelui și strugurii ferbinții sîngeru au cîreșii amari.

Tata-mi spunea că vînul e singele pămîntului și mă îmbrătuș culorile de mătăș-ale toamnel... Dar simțeam că în zori împreună cu soarele, mă voi ridica peste culorile toamnel!

Pînă atunci, palmole-căuș le împlemuse cu vin și amurg, ca să adăpă șocorii arcuții ca o baladă peste inima mea... În ochii umezi ml-ardeau cîreșii amari al copilăriei și soarele sîngeru asfințea în inima mea.

tere, gospodării colective, cu tipărirea unor culegeri reprezentative ale cercurilor literare, cu editare și monografii ale celor mai bune cercuri literare, care să împărtășească experiența vie de muncă și de viață a acestora.

Este necesar să se organizeze pe plan regional concursuri de creație pentru membrii cercurilor literare, concursuri profilate pe o diversitate de genuri și specii literare.

Este necesar să fie stimulată și popularizată mai mult creația meritorie a cercurilor literare în paginile ziarelor locale, în culegeri, în revista „Îndrumătorul cultural” și în ziarul „Munca”, ziar care, după părerea noastră, a promovat și pînă acum, în mod consecvent, asemenea creații.

Cred că nu ne trebuie neglijată nici munca de scriere a unor versuri destinate cîntecelor de masă.

O grijă mai atenă s-ar putea acorda și pieselor scurte. Nu trebuie neglijată nici activitatea de culegere a folclorului poetic nou, întrucît acesta este o școală a măiestriei artistice.

În această direcție, este meritorie acțiunea Casei de creație populară din Hunedoara, care a trimis pe teren, pentru a depista folclor nou, tineri scriitori pasionați de această muncă.

Casa Centrală a Creației Populare mai are încă multe lucruri de făcut pentru a ajuta mai bine cercurile literare. În această direcție, Casa Centrală a Creației Populare, prin sectorul ei de literatură, va trebui să dețină mai mult străduință — și printr-o conlucrare mai operativă și mai organizată cu Uniunea scriitorilor — să ia o serie de măsuri menite să ducă la îmbunătățirea activității cercurilor literare.

CONSTANTIN CHIOTAN

(Reșița)

Cercul literar „Maxim Gorki” care funcționează la Combinatul metalurgic din Reșița are 13 ani de activitate.

În referatul prezentat s-au arătat atît rezultatele bune, cît și aspectele negative din activitatea cercului nostru literar. Unii au rămas — se pare — cu impresia că această latură negativă ar fi caracteristică cercului nostru și voi încerca să arăt că nu este tocmai așa.

Cercul nostru are 30 de membri. Săptămînal se țin ședințe. Se ține evidența lucrărilor, se revine la ele după citire. Nu sintem cu mult sub nivelul altor cercuri. Dacă în revista „Scrierile bănețean” nu au apărut lucrări scrise de membrii cercului nostru, în alte reviste și publicații au apărut aceste lucrări.

Participarea cercului nostru la viața culturală a orașului este permanentă. Joile tineretului, care se țin săptămînal, sint susținute de membrii cercului nostru literar.

Dăm sprijin și brigăzilor artistice de agitație. Concursul membrilor cercului nostru se simte și în funcționarea gazetelor de perete.

Am primit sprijin din partea filialei din Timișoara a Uniunii scriitorilor și din partea Casei regionale de creație.

Înainte vreme, ziarul local „Flamura roșie” a scos în fiecare lună cîte o pagină literară, în care se vorbea și despre lucrările cercului nostru, acum însă acest lucru nu se mai face în mod organizat și aceasta se resimte în activitatea noastră.

Cercul literar din Reșița nu a făcut tot ce se putea face. Pe viitor ne angajăm ca să facem tot posibilul ca să activizăm cercul nostru, dîndu-i consistență.

MARCEL BRESLAȘU, membru

in biroul Uniunii Scriitorilor

Vreau să spun cîteva din părerile unui scriitor bătrîn, care nu se lipsește de bucuria permanent nouă de a fi în mijlocul tinerilor scriitori, din sentimentul egoist de a ști că opera începută de generația mea se va afla în mâini bune.

Cred că nu există un profil specific al tinerilor scriitori, există un profil al omului nou, al scriitorului realist socialist. Scriitorul nu trebuie să se simtă nicidecum meser, ci numai ucenic, și, permanent, pe umerii lui trebuie să așese necesitatea cunoașterii vieții.

Vorbitorul a făcut apoi cîteva aprecieri în legătură cu activitatea cercurilor literare.

Cred că Uniunea scriitorilor — a spus el — va trebui să ia măsuri pentru a cerceta și rezolva situația existentă acum la Craiova, unde mi se pare că sint nu numai bisericiute, dar există chiar 76 de parohii, cu cîte un singur enoriaș.

Dintre tovarășii care au luat cuvîntul, mi-a plăcut mult poezia „Încetarea” a lui Traian Filimon.

O problemă discutată mai de aproape este aceea pe care a ridicat-o aici tot, Ligia Chiriță: faptul că cercul lor literar a fost peceului cu afirmația că ar fi o fabrică de texte pentru brigăzi artistice, de unde — de fapt — mai au mult pînă la Homer. Eu sint autorul cîntecului „Bumbești-Livezeni” și mi-aș dori ca să mai pot scrie asemenea lucruri. De asemenea, consider că încă soarele, luna, banca din parc sau tot ce urmează după aceea, sint specifice și celorlalti.

Nouă nu este caracteristică tocmai libertatea de a scrie orice, despre orice. Nu este rău să scriem chiar despre „Bădăra Traian” sau despre „Mihai Viteazul”, dar de pe poziția noastră marxist-leninistă. Dacă Gorki spunea: „să privesc prezentul cu ochii viitorului”, putem spune și astfel: „să privesc trecutul cu ochii prezentului”. Încheiere, vorbitorul a răspuns unor opinii formulate în cursul discuțiilor, după care a citit din versurile sale.

ION BRAD, secretar

al Uniunii Scriitorilor

Aș vrea să-mi spun cîteva păreri personale, deoarece concluziile acestei consfățurii sint convins că le-a tras fiecare în parte.

Ce așteptăm de la cercurile literare? Așteptăm scriitori? Așteptăm scriitori în măsura în care considerăm cercurile literare drept pepinere de noi talente și consider că există condiții pentru a se dezvolta scriitorii cu personalitate distinctă. Dar dorința firească de a fi scriitor mare este a tuturor; dacă nu toți au și talentul necesar afirmării, totuși pot să fie agitații în slujba frumosului, să contribuie la educația socialistă a oamenilor în mijlocul cărora trăiesc.

Vorbitorul s-a referit apoi la problema cunoașterii vieții de către tinerii scriitori și la problema orientării ideologice a lucrărilor literare.

În continuare, el a spus: În ceea ce privește organizarea s-a vorbit puțin. Multe lucruri care nu merg bine se datoră lipsei de experiență a cercurilor. Fiecare cerc literar poate să primească un susținut ajutor de la organizația de partid, de la sindicat, U.T.M. și Casele de creație. Sint multe posibilități organizatorice pe care trebuie să le folosim. Ziarele regionale pot să ne ajute și ele, au și făcut aceasta, și o pot face în continuare.

De asemenea, Comisia de îndrumare a cercurilor literare trebuie să fie mai aproape de viața dvs. și conducerea Uniunii scriitorilor trebuie să se intereseze mai mult de problema dvs.

Revista „Lucașul”, care a primit sarcina de a se ocupa de cercurile literare, sub aspectul preocupării față de tînet, a făcut un început bun, dar cu totul insuficient. O muncă sistematică în redacție, în această privință, nu a existat. Redacția are acum inițiativa foarte holdrîte, doi din redactori se vor ocupa de aceste probleme.

„Lucașul” ar dori ca lucrările cele mai bune să fie trimise revistei, prin cercul, după ce ele au fost discutate aici.

Acum, în pragul a două mari aniversări — 15 ani de la proclamarea Republicii și 30 de ani de la luptele muncitorești din februarie 1933 — cred că în fiecare din noi există dorința ca, prin munca sa, să dea tot ceea ce are mai bun pentru a contribui la proces

Creștere

Acestui oraș cu largi bulevarde
fi află sensul în ființa ta;
și riul care curge sub ferestre
există pentru tine
și parcă te-amenință.

Mama

Ești pasul meu liniștit în miezul nopții,
tristețea mea în formă de vers,
visul meu sub stelele păcii,
icoana carei i se înclină zeii închipuirii,

Oboseala mamei

Cu opincile trezești dimineața.
Cu frînghia, nu poți lega snopi
o viață bătută de ploii și de vânturi;
cu roua nu-ți poți spăla
oboseala celor patruzeci de ani

Traducere de Veronica Porumbacu

meridiaNE

Sfârșit de toamnă la Roma. Aeroportul este înțesat de oameni.
Abia izbutesc să-l descopăr pe Giovanni, prietenul meu, cu care am

Tragedia satului

Ne îndreptăm spre Bari, capitala regiunii Puglia. De-o parte, coline golașe pe care înnegresc, cind și cind, ruine de străvechi cetăți feudale.

ria acestui săl. Oamenii intrerup

sedinta, se interesează despre fările socialiste, pun întrebări cu privire la viața pe care o trăiește poporul, tineretul român.

La invitația unor prieteni, mergem într-una din periferiile orașului: Carbonaria Vecchia. Sintem la hotarul cimpiei. Cu atât mai surprinzătoare luminația vie din piața centrală.

„La sud de Bari, pământul este tot mai sărac în apă. Sintem în plină zonă carstică. Nici un pic de viață. Apa ploii a provocat mari eroziuni pînă-n adînc, sugrumind

Intr-o duminică, pornim spre Taranto. Pe drum, prietenii cu care călătorim îmi arată undeva, pe niște coline, silueta deșirată, sinistră, a unor rachete americane.

După mîning, discutăm cu grupul de tineri care ne înconjurase și ne punea numeroase întrebări cu privire la România.

Dar asemenea privești sint generale, sudul fiind doar punctul de „criză”, de maximă ascuțire a contradicțiilor.

ne-am oprit la Santa Lucia, printre țărani unei cooperative agricole. Tărani, majoritatea dintr-o casă — împreună — să împună moșierilor un preț mai scăzut pentru pămîntul pe care ar urma să-l primească prin reforma agrară.

NOIEMBRIE ÎN ITALIA

prăfața arabă a provinciei noastre!

Incep să discut cu un grup de tineri. Majoritatea, fete. — Băieții au luat drumul orașului. Dar ce, parcă acolo-i mai bine?

Am părăsit cooperativa la miezul nopții. Discuțiile, întrebările, au continuat o vreme în drum, în fața mașinii.

„La sud de Bari, pământul este tot mai sărac în apă. Sintem în plină zonă carstică. Nici un pic de viață. Apa ploii a provocat mari eroziuni pînă-n adînc, sugrumind

Intr-o duminică, pornim spre Taranto. Pe drum, prietenii cu care călătorim îmi arată undeva, pe niște coline, silueta deșirată, sinistră, a unor rachete americane.

După mîning, discutăm cu grupul de tineri care ne înconjurase și ne punea numeroase întrebări cu privire la România.

Dar asemenea privești sint generale, sudul fiind doar punctul de „criză”, de maximă ascuțire a contradicțiilor.

Dar asemenea privești sint generale, sudul fiind doar punctul de „criză”, de maximă ascuțire a contradicțiilor.

— Știi prea bine, fasciștii sînt fiare, nu se lasă ei cu una, cu două. Și-au creat și-un partid cu nume pompos: „Mișcarea Socială Italiană”. Dar poporul îi respinge, trăindu-i după cum merită: ca pe niște derbedei, strînși în bande; derbedei, da, dar a căror primejdie nu trebuie deloc neglijată.

NOIEMBRIE ÎN ITALIA

prăfața arabă a provinciei noastre!

Incep să discut cu un grup de tineri. Majoritatea, fete. — Băieții au luat drumul orașului. Dar ce, parcă acolo-i mai bine?

Am părăsit cooperativa la miezul nopții. Discuțiile, întrebările, au continuat o vreme în drum, în fața mașinii.

„La sud de Bari, pământul este tot mai sărac în apă. Sintem în plină zonă carstică. Nici un pic de viață. Apa ploii a provocat mari eroziuni pînă-n adînc, sugrumind

Intr-o duminică, pornim spre Taranto. Pe drum, prietenii cu care călătorim îmi arată undeva, pe niște coline, silueta deșirată, sinistră, a unor rachete americane.

După mîning, discutăm cu grupul de tineri care ne înconjurase și ne punea numeroase întrebări cu privire la România.

Dar asemenea privești sint generale, sudul fiind doar punctul de „criză”, de maximă ascuțire a contradicțiilor.

Dar asemenea privești sint generale, sudul fiind doar punctul de „criză”, de maximă ascuțire a contradicțiilor.

— Știi prea bine, fasciștii sînt fiare, nu se lasă ei cu una, cu două. Și-au creat și-un partid cu nume pompos: „Mișcarea Socială Italiană”. Dar poporul îi respinge, trăindu-i după cum merită: ca pe niște derbedei, strînși în bande; derbedei, da, dar a căror primejdie nu trebuie deloc neglijată.

NOIEMBRIE ÎN ITALIA

prăfața arabă a provinciei noastre!

Incep să discut cu un grup de tineri. Majoritatea, fete. — Băieții au luat drumul orașului. Dar ce, parcă acolo-i mai bine?

Am părăsit cooperativa la miezul nopții. Discuțiile, întrebările, au continuat o vreme în drum, în fața mașinii.

„La sud de Bari, pământul este tot mai sărac în apă. Sintem în plină zonă carstică. Nici un pic de viață. Apa ploii a provocat mari eroziuni pînă-n adînc, sugrumind

Intr-o duminică, pornim spre Taranto. Pe drum, prietenii cu care călătorim îmi arată undeva, pe niște coline, silueta deșirată, sinistră, a unor rachete americane.

După mîning, discutăm cu grupul de tineri care ne înconjurase și ne punea numeroase întrebări cu privire la România.

Dar asemenea privești sint generale, sudul fiind doar punctul de „criză”, de maximă ascuțire a contradicțiilor.

Dar asemenea privești sint generale, sudul fiind doar punctul de „criză”, de maximă ascuțire a contradicțiilor.

Gondolierii în grevă

Veneția, canalul Grande, nopți o lună fantastică, „aranjații” ca pentru tînșii, 400 de biserică celebre, sute de palate mărețe, Palatul Ca'd'oro cu Galeria Franchetti (opere de Tizian, Van Dick, Mantegna), liniștea umitoare (singurul oraș din lume în care nu-i îngăduit accesul automobilelor) și, mai umitoare ca toate, senzația de pă-rărire, de încercinare într-un timp

Scelipri fosforescente de undă, întineric apăsător. E ora 9 seara, dar orașul s-a și culcat.

De ce s-ar mai agita? Au plecat turștii, așa de numeroși în timpul verii (în 1960, de exemplu, numărul lor a crescut aproape la 1.700.000). Gondolele se zbat în pîlnii înfiți în pîmînt... Piața San Marco, pustie. Porumbii s-au ascuns sub acoperșuri, în clopotnița bisericii. La intervale, cei doi mauri anunță prin cunoscutele lovituri ora exactă. Dincolo de piață, străduțe înguste: aici e centrul neguștorilor de lux.

Oamenii umbiau în cisme, nu mergeau pe niște estacade scunde în Piața San Marco, porumbii se refugiaseră pe acoperșuri. Pe apă pluteau resturi de fructe, mucuri de țigară, foi de ziar și gunoase. De cor sumbur, cetos, care te pătrundea prin toi porii. O evadare din această stare de spirit: gondola! Gondolierii e tînăr. N-are ghitară nici legătură de mîșe purpurie lăz; barca e veche, clipită discret în cîteva locuri. În „sezon”, recu zita de operată e obligatorie; da acum? Acum cerul e sumbur, i curind vine frigul. Gîndurile se ir virtesc cu neliniște, toate, în ju rul problemelor grave, privin piinea zilnică. Ne vorbește desm o grevă organizată cu puțin timp în urmă, și la care au participat mulți din cei 3200 de gondolieri. Veneției. Lozincă: „Dreptul la e nal”! Din cauza vitezei mari, „l'americană”, a motoscaferilor și v; porașelor cu turștii, apar valu care fac primejdoasă excursia e gondola. Și turștii, speriați, se f dreaptă spre mijloacele acelea r canice...

Douăzeci dintre gondolieri par cîpitanii la grevă au fost dați judecați pentru „tulburarea ord nei publice...”

„Din nou satele, cu decolul i dezolat, cu condițiile de viață i evului mediu. Dar și cu lupta v condusă de comuștii, pentru s rimarea rînduieilor strimbe, pu tru libertatea și fericirea ce mulți.

Vizităm — la cîțiva kilometri Empoli — satul în care s-a năs Leonardo da Vinci. Mai întii, n zeul în care sint expuse repro ceri după celebrele sale pict precum și diferitele scheme t nice ale savantului și inventat lui care a fost Leonardo; iată materializarea lor, prin interioa „case” înghețate din resturi de mașini, din placaj sau cutii de conserve. Apartamentele noi construite la Roma, ca și la Florența, nu sint accesibile nici unui funcționar inferior, dar muncitorului!

„Și totuși, cîi e de frumoasă această Italia, cîte splendori arhitectonice nu oferă în fiecare clipă privirii vrăjite! Opere care-și păstrează tineretea pînă secole în opau care vorbesc despre genul creat de acestul popor harnic, talentat, instruit, plin de cele mai nobile aspirații spirituale!

Vorbind despre nobilitate, inspirații ale poporului, nu pot încheia a aceste însemnări despre tinerii Romei fără să consemnez, măcar în fuga impresiei, o întâmplare care m-a emoționat. S-a petrecut nu de parte de Piața Quirinale, pe strada Filotia. Pe un zid de aproape 40 de metri lungime și vreo 4-5 înălțime, numai așeze de reclame, te-sute strîns, fără un centimetru liber: reclame pentru vinurile Frascati ori Folanari, pentru confecțiunile Marzotta sau dulciurile Motta, pentru nu mai știu ce panofii ori pastă de dinți... Nicăieri așiful vreunui spectacol de teatru, sau al unui concert sau al unui spectacol de operă... Ba nu, era unul: deschiderea unei expoziții de artă mexicană. M-am îndreptat într-acolo. Mă așteptam să găsesc numai sculptaștii. Dar sala era plină de t-

„Ce s-ar mai putea adăuga finalul reportajului nostru, aceste cuvinte în care vib asta holărire, ațita încredere

Andrei Ștefi

Peisaj citadin din sudul Italiei

Fotografia: I. HANANEL